Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

19 АВГУСТ, ПАЙШАНБА. № 162 (657). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

БУ БАЙРАМ ХЎЖАКЎРСИНГА, ЖАҲОН МИҚЁСИДА СОХТА ОБРЎ ОРТТИРИШ МАҚСАДИДА ЁКИ БОШЛИҚЛАРНИ УЛУҒЛАШ УЧУН ҚИЛИНАЁТГАНИ ЙЎҚ. У МУСТАҚИЛ ДАВЛАТ ТАРИХИДАГИ ЁРҚИН САҲИФАЛАРДАН БИРИ БЎЛАДИ!

Мустақиллик—яккаланиш эмас

Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни арафасида Тошкентнинг бош майдонида улкан томоша бошланади. Пойтахтнинг минглаб аҳолиси ва меҳмонлари мислсиз жозибадор байрамнинг гувоҳи бўладилар. Ҳозир ижодий жамоалар, спортчилар ҳамда ҳарбий хизматчилар бу байрамга катта тайёргарлик кўришяпти. Аммо, асосий иш қурувчилар зиммасига тушган. Уларнинг саъй-ҳаракатлари билан Мустақиллик майдони қиёфаси ҳозир бутунлай ўзгариб кетди.

Байрам тантаналарига ҳали анча бор. Аммо, ўзларини «демократик» деб ҳисоблайдиган баъзи бир оммавий ахборот воситалари Ўзбекистонда иқтисодий аҳвол мураккаб-у бу тантаналар учун шундай катта сарф-харажат шартми, деган гапни айтмоқда.

Аслида аҳвол қандай! Ёш давлатимиз мустақиллигининг икки йиллигига нима билан келмоқда! Республика миллий ахборот агентлигининг мухбири Л. Левин Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, байрам тантаналарини тайёрлаш ва ўтказиш бўйича ташкилот комитетининг раиси И. ЖЎРАБЕКОВ билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Исмоил Ҳакимович, республикамизнинг бош майдони қиёфаси ҳозир жуда ўзгариб кетди. Шу пайтгача бу ерда бундай тантаналар ўтказилмаган. Байрамда одатдаги ҳарбий техника намойиши ҳамда одамларни мажбуран сафларга тизиш ўрнига кишиларга ҳам хордиқ берадиган, ҳам ўтмишимиз билан таништирадиган ҳақиқий томоша бўлади. Аммо, бунинг учун озмунча пул сарфланмайди. Шу маблағни бошқа эҳтиёжлар учун сарфла[illegible]а бўлмасмиди?

— Шундай савол беришингизни билардим. Менинг ҳам, ташкилот комитети бошқа аъзоларининг ҳам бу ҳақдаги фикримиз қатъий. Тантаналар керак. Мустақилликни қўлга киритган халқ дам олишга, томоша кўришга ҳақли. Бу ерда шуни ҳам айтишим керакки, икки кун давом этадиган тантаналар одатдаги йиғилиш ва мажлисларсиз ўтади. Шаҳар ва қишлоқларда басанг кийинган одамлар концертларни, кўргазмаларни томоша қиладилар, вақтларини хушнудлик билан ўтказадилар. Ҳозирги мураккаб шароитда фақатгина муаммолар билан ўралашиб қолиб бўлмайди. Ўзбекистон халқи байрамга ўз меҳнати билан сазовор бўлди.

Айрим оммавий ахборот воситалари қайта-қайта такрорлаётган қимматчилик ҳақидаги гапга келсак, бу хоҳиш-истагини ҳақиқат деб кўрсатишга уриниш, холос. Тошкентнинг ўнлаб меҳнат жамоалари байрам жамғармасига жуда катта маблағ ўтказдилар. Бунга уларни ҳеч ким мажбур қилгани йўқ. Яна такрор айтаманки, одамлар байрамларсиз яшай олмайди. Ахир байрам кўнгилни кўтаради, ғам-ташвишни унутишга ёрдам беради. Бу байрам хўжакўрсинга, жаҳон миқёсида сохта обрў орттириш мақсадида ёки бошлиқларни улуғлаш учун қилинаётгани йўқ. Бу байрам — мустақил давлат тарихидаги ёрқин саҳифалардан бири бўлади!

— Сиз мураккаб шароит ҳақида гапирдингиз. Ўзбекистонликларнинг ҳозирги авлоди ҳақиқатан ҳам осон даврда яшаб, ишлаяпти, деб бўлмайди, албатта. Яқин қўшниларимиз, Ҳамдўстликдаги бошқа давлатларда юз бераётган ҳодисалардан ҳам кўриниб турибдики, мустақиллик кўпгина муаммоларни ҳам келтириб чиқаряпти...

— Эрк, мустақиллик — ҳар қандай одамнинг, ҳар қандай давлатнинг табиий истагидир. Аммо мана шу эркдан оқилона фойдалана олиш ҳам муҳим. Афсуски, МДҲнинг бошқа мамлакатларида кишилар митингбозликдан бошқа нарсани билишмаяпти.

Бунинг оқибатини — Тожикистондаги қонли уруш, Қорабоғдаги бегуноҳ қурбонлар, Шимолий Кавказдаги зиддиятларни ўзингиз кўриб турибсиз. Бу санoқни яна давом эттириш мумкин. Бундай воқеалар бизда — Ўзбекистонда нега юз бермаяпти? 1991 йилгача бизда ҳам вазият жўн бўлмагани кўпчиликнинг эсида бўлса керак. Маҳаллий бўлмаган аҳолининг кета бошлаши, ичимиздаги бузғунчи кучларнинг можаро чиқаришга, аҳоли ўртасида митингбозлик эҳтиросларини қўзғашга интилиши эсингиздадир? Шукрки, бу кунлардан эсон-омон ўтиб олдик.

Менга кўпинча: «Ўзбекистон қандай қилиб оғир сиёсий-иқтисодий ларзаларни четлаб ўтди?», деб савол беришади. Бунинг жавоби оддий. Бунга биринчи навбатда раҳбариятнинг чуқур ўйлаб ҳамда узоқни кўзлаб ишлаши натижасида эришилди. Президент Ислом Каримов олға сурган беш қоида жаҳонда эътибор қозонибгина қолмай, ўзининг ҳаётийлиги, истиқболли эканини амалда кўрсатди.

Шулардан иккитасига тўхталайлик: бизда давлат бош ислоҳотчи, бинобарин, барча ислоҳотлар учун масъул ҳисобланади. Иқтисод ҳар доим сиёсатдан устун туриши керак. Бизда шундай бўлмаяптими?! Республикадаги барқарор вазият, миллатлараро тотувлик, ижтимоий-иқтисодий ларзаларнинг йўқлигига юксак талабчанлик ҳамда интизом орқали эришаяпмиз. Бизни ҳаддан ташқари қаттиққўлликда айблаётганлар ғарбдаги тараққий этган демократик мамлакатларга бир назар ташласин. Ўша мамлакатлар ҳукуматлари фаолиятининг бош мезони тартиб ва интизом эмасми? Халқимиз президентимизга ишонч билдирибгина қолмасдан, у кўрсатган йўлда дадил одим ташламоқда. Ҳаётнинг ўзи халқни бошқа йўл йўқлигига ишонтирди.

Ислом Каримов фақат ўзбек халқинингина меҳрини қозонган эмас. Мен яқинда у билан Президент Асқар Акаевнинг таклифига биноан Қирғизистонга борганимда қўшни мустақил давлатда ҳам президентимизнинг обрўси баландлигининг гувоҳи бўлдим.

— Иқтисодий ва сиёсий мухолифларингизнинг кўпчилиги Ўзбекистон раҳбариятини республика Россия ҳамда собиқ иттифоқнинг бошқа республикалари билан алоқани узмаётганлигилан да айбламоқда. Бу ўринда уларнинг яқин орадаги Мусулмон Давлатлари Иттифоқини тузиш ҳақидаги талабларини ҳам эсласак бўлади. Бу баёнотларга қандай қарайсиз?

— Қисқа қилиб айтадиган бўлсам, бу — ёмғирдан қутилиб, қорга тутилишдай бир гап, яъни, бир қарамликдан қутулиб, иккинчи қарамликка кириш демакдир. Мустақил Ўзбекистон бундай йўлдан бормайди. Биз тараққий этган мамлакатлар тажрибасида синалган, маърифатли, Ўзбекистон, аниқроғи, Марказий Осиё хусусиятларини ҳисобга оладиган йўлни танлаганмиз. Бизда фалажлатиб даволашлар, инқилобий сакрашлар бўлмайди. Ислом Абдуғаниевич Каримов фақат ижтимоий ларзаларсиз тадрижий йўлгина халқни қашшоқлашишдан сақлаб қолади, деб кўп такрорлайди. Фақат шу йўлгина Ўзбекистоннинг кўп миллионли ва кўп миллатли халқи учун ҳақиқий йўлдир. Бизда кишиларни миллатга ажратиш одати йўқ.

Мустақилликка ўтиш даврида маиший асосда зиддиятлар бўлган эди, албатта. Аммо, миллати рус, татар ёки корейс бўлган биронбир яхши мутахассиснинг фақат ўзбек бўлмагани учун ишдан олиниб, унинг ўрнига ишни яхши уддалай олмайдиган ўзбек қўйилганини биласизми? Ҳукумат таркибида, яъни вазирлар орасида руслар, татарлар ҳамда бошқа миллат вакиллари бор.

Яна бир ёрқин мисол. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг яқинда генерал-майор унвони берилган олти зобитининг учтаси рус миллатига мансуб.

Буни нима деб ўйлайсиз: тасодифми, қонуниятми?

— Иқтисодий муаммоларга қайтайлик. Сиз бу муаммолар билан ҳар куни шуғулланасиз. Матбуотдан маълумки, Ўзбекистонда ўртача иш ҳақи Ҳамдўстликнинг бошқа мамлакатларидагидан анча кам. Ўзбекистоннинг газеталари эса ҳар ойда МДҲнинг бошқа пойтахтларидаги асосий эҳтиёж молларига бўлган нарх-навони босиб чиқаришади. Бу маълумотларда биздаги аҳвол яхшидай кўринади. Бунга нима дейсиз?

— Гапингизни тушундим. Ахборотнинг етарли эмаслигида Бош вазир ўринбосари сифатида менинг ҳам айбим бор. Бизда энг кам иш ҳақи 11 минг 250 сўмни ташкил қилади. Бу МДҲ мамлакатлари ўртасида энг юқори кўрсаткич. Бизга қандай айб қўйишяпти? Россияда ўртача иш ҳақи Ўзбекистондагидан бир неча марта баланд, дейишяпти. Бу гап тўғри. Аммо, биз миллионлаб пул топадиган бойваччалар турмушининг ўртача даражаси билан ҳисоблашмаймиз. Биз Ўзбекистонда истиқомат қилаётган ҳар бир кишининг эҳтиёжини тўла қондиришга ҳаракат қиляпмиз. Республикада ҳар бир киши иқтисодий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинган. Бошқа республикаларда уятдан ерга қараганча қўл чўзиб турган одамларни кўрганингда юрагинг ачишади. Уларнинг бошига бундай қисматни ким солди?

(Давоми 3-бетда).

БУ ҲАҚДА ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДАГИ ЙИҒИЛИШДА ГАПИРИЛГАН ЭДИ

ҲОЛВА ДЕГАН БИЛАН...

Қувасой шаҳридаги шиша идишлар ишлаб чиқарувчи корхона иқтисодий жиҳатдан бақувват меҳнат жамоаларидан бири ҳисобланади. Корхонада маҳсулот сифатига ҳамда унинг турларини кўпайтиришга катта эътибор берилмоқда. Иқтисодий ислоҳотнинг амалга оширилиши ҳамда республика халқ хўжалиги тармоқларининг 1993 йил биринчи ярмидаги иш якунларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасидаги йиғилишида республика Президентининг ушбу соҳадаги қолоқлик тўғрисидаги танқидий фикрларидан тўғри хулоса чиқарган корхона жамоаси ҳозирда танқис бўлиб қолган деразa ойналари ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга аҳд қилишди. Ҳозир бу ерда ана шундай маҳсулот ишлаб чиқарувчи цех қурилиши олиб борилмоқда.

— Янги цех ишга тушса, аввал дераза ойналари, сўнгра автомашина ойналари ишлаб чиқариш йўлга қўйилади, — дейди корхона бош муҳандиси Алберт Ли.

Ушбу цех қурилишини Фарғонадаги 8-қурилиш трестининг 11-қурилиш-йиғиш бошқармаси бинокорлари олиб боришмоқда. Янги цех шу йилнинг охирига бориб битказилиши режалаштирилган. Лекин шу кунлардаги иш суръатини кўриб режанинг бажарилишига шубҳа туғилди. Бу ҳақда бетон ишларини бажараётган «Монолит» фирмасининг ишчилари (суратда) Виктор Втютнев, Орифжон Иброҳимовлар шундай дейди:

— Ҳар куни бизга норма бўйича 16 куб. бетон етказиб беришлари лозим. Афсуски бор-йўғи 5—6 куб. бетон қабул қилаяпмиз, холос. Бу аҳволда белгиланган муддатда режани бажариш амри-маҳол. Ахир ҳолва деган билан оғиз чучимайди-ку.

Ю. МУРОДОВ.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг

сессияси олдидан

САЙЛОВЧИЛАРГА ИККИ САВОЛ

1. Кун тартибидаги қайси масалалар айниқса эътиборингизни кўпроқ тортади!
2. Сессиядан қандай умидларингиз бор!

Қумрихон КАРИМБЕРДИЕВА,

Элликқалъа районидаги Беруний номли ўрта мактаб ўқитувчиси:

— Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн учинчи сессияси муҳокамасига қўйилган масалалар ичида менинг диққатимни тортгани «Ўзбекистон Республикаси матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунини белгилаш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси бўлди.

Республикамиз мустақилликка эришгандан буён ижтимоий-иқтисодий масалалар билан бир қаторда маънавий муаммолар ҳам ҳал этилаётгани қувонарли ҳолдир. Мустақиллигимиз шарофати билан олдинлари Москва топшириғи билан нишонланадиган байрамларга чек қўйилди. Ана шулар қаторида Матбуотчилар кунини нишонлаш ҳам алоҳида ўрин тутади. Маълумки, бу сана шу пайтгача «Правда» газетасининг биринчи сони чиққан — 5 май куни нишонланиб келинарди.

«Тараққий» газетаси Ўзбекистонда биринчи бўлиб инсонпарварлик, маърифат ва мустақиллик учун курашган нашрдир. Ана шу газета ташкил топган кун — 27 июнни ҳар йили Ўзбекистон матбуоти ва оммавий ахборот воситалари ходимларининг миллий байрами сифатида нишонлашга қарор қилингани айни муддао бўлди.

Сессияда қабул қилинадиган қонунларнинг тезроқ ҳаётга тадбиқ этилиши хусусида ҳам мунозаралар олиб борилса. Мен сайловчи сифатида депутатларимиздан сессия давомида донишмандликни, сайловчиларнинг ишончларини оқлашларини, сермулоҳазаликни кутаман.

ПОЙТАХТ ҲАЁТИ

МУАММОЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

МАКТАБ-интернат ва болалар уйлари ўқитувчиларининг анъанавий август кенгаши бўлиб ўтди.

УНДА ўқув масканларидаги шароитни яхшилаш, дастурларни такомиллаштириш сингари муаммолар муҳокама қилинди. Сўнггида Республика ўқув маркази мутахассислари тайёрлаган янги дарслик ва қўлланмалар билан танишдилар.

ДУСТЛИККА ҲИССА ҚУШАДИ

«КОНРАД одинаар» жамғармасининг бир гуруҳ мутахассислари Тошкентга келишди.

УЛАР Ўзбекистон ҳаёти билан танишаяптилар. Учрашувларда делегация раҳбари жаноб Юн ўз ташкилотининг чет эллардаги фаолияти ҳақида сўзлаб, республикамизда жамғарманинг Ўзбекистон бўлимини очишни мўлжаллашаётганини таъкидлади.

ҚУШМА КОРХОНА ЭҲТИЁЖБОБ МОЛЛАР ЧИҚАРАДИ

ЗЕНИТ заводи Жанубий Кореянинг ДЭУ корхонаси билан ҳамкорлик қилаепти.

ЗАВОД цехларидаги ускуналар такомиллаштирилди. Энди бу ерда хорижий технология асосида рангли телевизор, чанг ютгич, дазмоллар ишлаб чиқарилади.

И. ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

БЎЗЧИ БЕЛБОҚҚА ЕЛЧИЙДИМИ?

ВИЛОЯТНИНГ энг чекка нуқталарида жойлашган Зарафшон шаҳрида Навоий тиббиёт билим юртининг филиали очилди.

Эндиликда Томди, Учқудуқ туманлари ҳамда Зарафшон шаҳрида истиқомат қилаётган ёшлар ушбу билим юрти филиалида таҳсил оладилар.

Шуни айтиш керакки, Навоий шаҳар ҳокимлиги билим юртининг янги корпуси қурилишига 10 миллион сўм ажратди. Вилоятдаги бошқа ташкилотлар ҳам бу хайрли ишдан четда турганлари йўқ.

Яқин келажакда Зарафшондаги филиал ҳам мустақиллик мақомига эга бўлса ажаб эмас. Ҳолбуки, бу улкан шаҳарда шу пайтгача биророта мустақил олий ёки ўрта махсус ўқув юрти фаолият кўрсатгани йўқ. Зарафшон олтинтопарлар шаҳри эканлигини унутмайлик.

М. МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Навоий.

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ЯНА УЧ ИХТИСОСЛИК БУЙИЧА

САМАРҚАНД давлат университети янги ўқув йилидан яна уч ихтисослик бўйича мутахассислар тайёрлайди.

УҚУВ юртида журналистика, экология ҳамда музей иши, тарихий ва маданий ёдгорликларни асраш бўлимлари очилди.

БЕШ МИЛЛИОН СУМЛИКДАН ЗИЕД

ЗОМИН. Электромеханика заводида халқ истеъмол моллари, қишлоқ хўжалик машиналари эҳтиёт қисмлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

КОРХОНА «Ўзсельхозтехника» бирлашмаси тасарруфига ўтгандан сўнг ойига 5 миллион сўмликдан зиёд ана шундай эҳтиёжбоп буюмлар тайёрлаяпти.

СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН

ШОФИРКОН. Соғлом авлод учун кураш мустақил Ўзбекистон фуқароларининг бурчига айланмоқда. Айниқса, бу борада Шофиркон туман туғруқхонаси шифокорлари ибратли, тилга олса арзигулик ишларни амалга оширишаапти.

Суратда: шифокор Иброҳимжон Ҳожиев.

ВИЛОЯТ БУЛИМИ ТУЗИЛДИ

ҚАРШИ. «Наврўз» хайрия жамғармасининг вилоят бўлими тузилди.

БЎЛИБ ўтган таъсис йиғилишида жамғарма ҳайъати аъзолари ва унинг раиси сайланди. Бундан кейин жамғарма ташаббуси билан ночору камхарж, кўп болали оилалар, ётиб қолган ногиронлар, ёлғизлар, етимларни йўқловчилар тез-тез эшик қоқишса, бунинг савобига нима етсин.

МУЗЕЙ МОЗИЙДАН СУЗЛАЙДИ

ТЕРМИЗ. Вилоят ўлкашунослик музейида «Менинг Ўзбекистоним» кўргазмаси очилди.

НАМОЙИШ этилаётган ўрта асрларга оид сопол, шиша идишлар, аёлларнинг тақинчоқлари, заргарлик ҳамда зардўзлик буюмлари, чавандозлар кийимлари томошабинлар диққатини тортмоқда.

ИШ ҚУРОЛИНГ СОЗ БУЛСА...

ЗАНГИОТА туманидаги Ўрдаовул ижара корхонаси йиғим-терим мавсуми арафасида пахта териш машиналарининг эҳтиёт қисмларини ишлаб чиқаришга янада жиддий эътибор беришмоқда. Зеро, иш қуролинг соз бўлса машаққатинг оз бўлур, деб бежизга айтишмайди.

СУРАТДА: корхона бригадири Райниса Саидвалиева шпиндель цехида маҳсулотларни кўздан кечиряпти.

ЙУЛСОЗЛАР БЕЛЛАШИШДИ

АНДИЖОН — Наманган катта йўлининг Валиқчи — Чинобод қисмидаги таъмирланадиган участкасида Ўзбекистоннинг энг моҳир автогрейдерчилари беллашишди.

ВИЛОЯТЛАРДАН келган йўлсозлар техникани ишлатишдан тортиб, йўлнинг қайси қисмига асфальтни қандай ётқазишгача бўлган синовда маҳоратларини кўрсатишди. Навоий вилоятининг вакили Тўрабой Раббимов йўл текислаш, шағал ва асфальт ётқизишда ўзига ажратилган масофадаги барча юмушларни тез ва сифатли адо этиб, биринчи ўринни олди. У 300 минг сўм пул ва гилам билан мукофотланди. Фарғоналик Зокиржон Мўминов иккинчи, андижонлик Иброҳим Жўраев ва тошкентлик Содиқжон Турсунматовлар учинчи ўринни эгаллашди.

ВОҚЕАЛАР

• Мустақилликнинг икки йиллиги олдидан

• *Далил ва таҳлил*

ЎЗБЕКИСТОН: ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ ОДИМЛАРИ

ТОШКЕНТДА, Ўзбекистон давлати, тўғрироғи, Марказий Осиёнинг марказида буюк бобокалонимиз Амир Темур ҳайкали тикланмоқда. У Осиёча давлатчиликнинг, ўзбек давлатининг шаклланиши рамзи бўлиб қолади. Зеро, шаклланиш жараёни осон кечмаяпти, аммо муҳими — бу жараён олға босаяпти. Мана, мустақиллигимизнинг икки йиллиги яқинлашиб қолди. Дастлаб майда-чуйдалардан бошлагандек туюлганди — рама, мадҳия, байроқ қабул қилинди. Президент сайланди. Аммо буларнинг ҳаммаси жамланиб, жумҳуриятимиз эришган энг йирик ва муҳим ютуқ — МУСТАҚИЛЛИГИМИЗнинг ифодаси бўлди. Шу боис биз ўз мустақиллигимизни жуда-жуда қадрлаймиз. Чунки, қолган барча рўшноликлар шу мустақилликдан бошланади.

Мустақил Ўзбекистон янгиланиш ва тараққиётнинг ўзига хос ва мос йўлини танлади. Бу йўл жўшқин, ижтимоий соҳаларга йўналтирилган бозор иқтисодиётини назарда тутади. Бозор муносабатларининг аниқ мақсадларга қаратилганлиги жумҳуриятимизда иқтисодий ислоҳотни амалга оширишнинг асосий тамойилларини аниқ-тиниқ белгилаб олиш имконини бермоқда. Бу тамойилларни Президентимиз И. Каримов белгилаб берди. Бу машҳур бешта тамойил истиқлолнинг ўзига хос кўприги вазифасини ўтайди. Бунинг учун ҳамма имкониятлар мавжуд.

Биринчидан, иқтисодиётни давлат тартибга солиб турадиган «осиёлик йўлбарслар» иқтисодий услубига қараб иш юритиб, биз индикатив режалашни ўзлаштирамиз.

Иккинчидан, «Янгисини қурмай туриб, эски уйни бузма» деган қоидага амал қилиб, биз иқтисодиётни бошқариш тизимини сақлаб қолишга муваффақ бўлдик, бу ҳам ўтиш даври учун ўта муҳим аҳамиятга эгадир. Шу боис биз бош-бошдоқлик, ўпирилиш ва иқтисодий шошқалоқликдан қутилиб қолдик. Тўғри, бизда ҳам камчилик ва нуқсонлар бўлди, аммо бунинг муқаррар эканлиги назарда тутилган эди. Умуман олганда, вазиятни назорат қилиб туришга эришилди ва бу ўз самараларини бераяпти.

Ислоҳотларнинг натижалари хусусида гапиришга ҳали эрта. Чунки у давом этмоқда. Бироқ маълум йўналишлар кўзга ташланди. Ўзбекистон иқтисодий ҳаётининг жиддий таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, умумиқтисодий барқарорлик вужудга кела бошлади. Бу эса рисоладагидек бозор муносабатларига ўтишнинг биринчи муҳим шарт-шароити ҳисобланади. Барқарорликнинг вужудга кела бошлагани қандай асосий кўрсаткичларни қайд этиш учун кафолат бўла олади? Улар қисқача қуйидаги нуқтаи назарларда намоён бўлади.

Молиявий аҳвол. 1993 йилда ўтказилган қатъий молиявий сиёсат ярим йилликни давлат бюджети даромадини харажатларга нисбатан 16 фоиз ошириб якунлаш имконини берди. Эслатиб ўтамиз: Иттифоқ шароитида жумҳурият бюджети энг тақчил ҳисобланарди. Ўша кезларда бу муаммо ечими йўқдек туюларди. Бироқ мустақиллик сари кейинги икки йиллик ҳаракат давомида бу муаммо ҳал бўла бошлади.

1-чизма.

Саноат. Бу соҳада орқага кетиш суръатларининг пасайиши яққол кўриниб турибди (йилнинг биринчи чорагида — 3,5 фоиз, иккинчи чорагида — 1,9 фоиз). Шуниси қувончлики, июнь ойида саноат ишлаб чиқаришнинг ҳатто 3,6 фоиз ўсишига эришилди.

2-чизма.

БИРОҚ, бизнингча, муҳими шуки, саноатда сифат ўзгаришларига эришилди. Жумҳуриятда **нефть ва газ, нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпайди.**

3-чизма.

Бу — бизнинг нефть борасидаги қарамлигимизни сусайтириш ва келажакда ундан халос бўлишимиз сари қўйилган муҳим қадам. Бу — бизнинг яқин келажакда гуллаб-яшнашимиз асосларидан бири.

Эски хўжалик алоқаларининг узилганлиги, бошқа кўплаб ўринли сабаблар (ўринсизлари ҳам бор, албатта) кўмир, кимёвий маҳсулотлар, лифт, трактор каби кўплаб маҳсулот турларини ишлаб чиқаришнинг камайишига олиб келди. Бироқ шу билан бир вақтда жумҳуриятда сифат жиҳатидан янгича саноат вужудга келмоқда: автомобиль шиналари, кичик ҳажмдаги қишлоқ хўжалик машиналари, сув радиаторлари ва жумҳуриятимизда илгари чиқарилмаган бошқа кўплаб турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарила бошланди. Автомобиллар чиқаришга ҳозирлик кўрилмоқда. Бундан икки-уч йил илгари, яъни жумҳуриятимиз «буюк» ва «қудратли» Иттифоқнинг бир бўлаги эканлиги пайтида вақти келиб бизда ҳам автомобиллар ишлаб чиқарилиши мумкинлиги бирор кишининг хаёлига келганмиди?!

Мулкчилик шаклларининг ўзгариши. Мулкчилик шаклларини ўзгартириш ва рақобат муҳитини вужудга келтириш бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнининг ўзаги ҳисобланади. Жумҳуриятда давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш авж олдирилмоқда. Бу муҳим иш кампанияга айлантирилмай, босқичма-босқич, изчил ва пухта ўйлаб амалга оширилаяпти. Биринчи июлгача 10 мингга яқин корхона ва ташкилот давлат тасарруфидан чиқарилди.

Қишлоқ хўжалик соҳасидаги янгиланишларга алоҳида эътибор берилмоқда. Чунки ўзгаришларнинг амалий натижалари тез фурсатларда озиқ-овқатнинг кўпайишида яққол намоён бўлади. Ҳукуматнинг қарори билан бу йил 521 давлат хўжалиги (1993 йилга режаланганининг 74 фоизи) мулкчиликнинг жамоа хўжалиги, ширкат, ижара корхоналари ва шу каби бошқа шаклларга айлантирилди.

4-чизма.

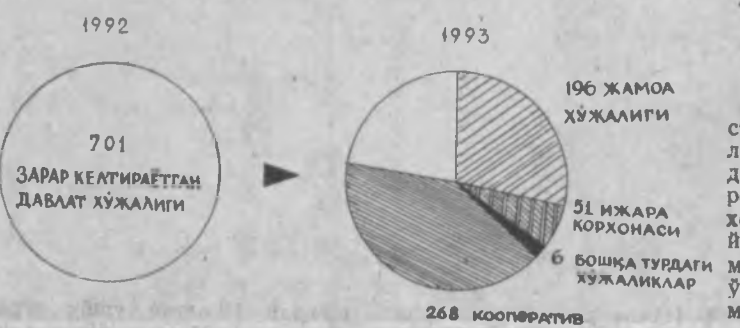

430 та ферма (белгиланганни 609 та эди) жамоа мулки шаклини олди. Ҳозир 53 минг 300 таноб ерда 5300 фермер хўжалиги фаолият кўрсатмоқда. Хўжалик ичкн ижара усулида ишлаётганларнии ҳам қўшиб ҳисоблаганда, фермерларга жами 129 минг 200 гектар ер ажратиб берилган. Яна шунча ер тақсимлаш кўзда тутилган. Давлат ва жамоа хўжаликлари кейинги бир ярим йил ичида аҳолининг шахсий хўжаликларига 53 минг бош қорамол, 334 минг қўй-эчки, 8 миллионта жўжа тарқатди. Бу тадбирлар деҳқонни мулк эгасига айлантириб, иқтисодиётнинг бош тамойили — шахсий моддий манфаатдорликни юзага келтирмоқда. Самараси эса амалда кўзга ташлана бошлади. Мана, бир мисол: биринчи ярим йилликда аҳоли шахсий хўжаликларида 259 минг 400 тонна ёки ялпи маҳсулотнинг 68,3 фоизи миқдорида гўшт етиштирилди. Ўтган йили 66,7 фоиз эди.

Хусусий корхоналар кўпайиб бораяпти.

5-чизма.

МАЙДА ишбилармонлик жадал суръатлар билан ривожланмоқда. Кичик корхоналар 1992 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан қарийб икки баравар кўпайиб, 14 мингтага етди. Иқтисодиётнинг кўпуклалилиги воқеликка айланиб бормоқда.

Давлатдан ташқари секторнинг миллий даромадни ишлаб чиқариш соҳасидаги улуши ўсмоқда. Ўтган йилнинг биринчи ярмида бу кўрсаткич 15,7 фоиз бўлса, бу йилнинг биринчи чорагида 20,3, биринчи ярим йилликда эса 23,1 фоизга етди.

6-чизма.

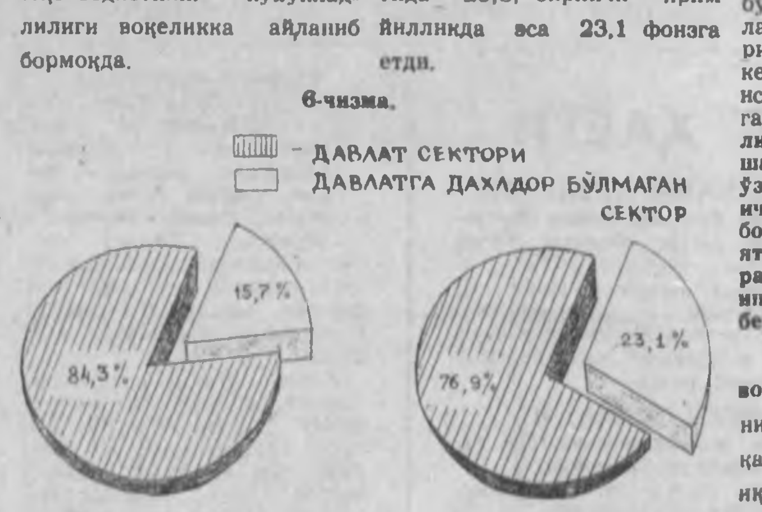

Майда иқтисодиёт (микроэкономика)ни даврга мослаб янгилаш. Бошқарув тизимининг сифат жиҳатидан ўзгарганлиги ҳам ислоҳот келтирган сезиларли ютуқдир. Кўплаб тармоқ вазирликлари ўрнига уларни тугатиш ва ўзгартириш йўли билан корпорациялар, ассоциациялар, концернлар тузилди. Улар иқтисодий ислоҳот соҳасида давлат сиёсатини амалга оширишга даъват этилганлар. Юқори идоралар томонидан корхоналарнинг майда-чуйда ишларига ҳам аралашавериш барҳам топаяпти, халқ хўжалигини иқтисодий ва бозор усуллари билан тартибга солишга ўтилаяпти, давлат бошқаруви ва хўжалик фаолияти ўз вазифаларини ажратиб олмоқдалар.

Қонун билан мустаҳкамланган хўжалик мустақиллигига эришган корхоналар, ҳатто ўз жамғармалари мунтазам қийматсизланиб бораётган шароитда ҳам, тобора кўпроқ бозор учун ишламоқдалар, ишлаб чиқаришни илмий-техник тараққиёт талабларига мослаб микроиқтисодий янгилаш учун маблағ излаб топмоқдалар. Шу жиҳатдан олганда, хўжалик ҳисоби манбалари, капитал маблағлар улушининг кўпаяётгани муҳимдир. Корхоналар маблағлари ва кредитлар 1992 йилнинг биринчи ярмида 61 фоизни ташкил этган бўлса, бу йилнинг биринчи ярмида 68 фоизга етди. Ишлаб чиқариш қурилишининг капитал қурилишдаги солиштирма ҳажми умумий ҳисобда ошди. Шу билан бир вақтда уй-жой, мактаб, боғча, шифохона ва поликлиникаларни ишга тушириш режалари ортиғи билан бажарилди.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш. Кейинги икки йил давомидаги мустақил ривожланиш даврида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ҳажмининг кўпайганлиги иқтисодиётимизда эришган катта ютуқдир. Ўсиш суръатлари йилнинг биринчи чорагида 1,7 фоиз, ярим йилликда 6,6 фоиз бўлди.

7-чизма.

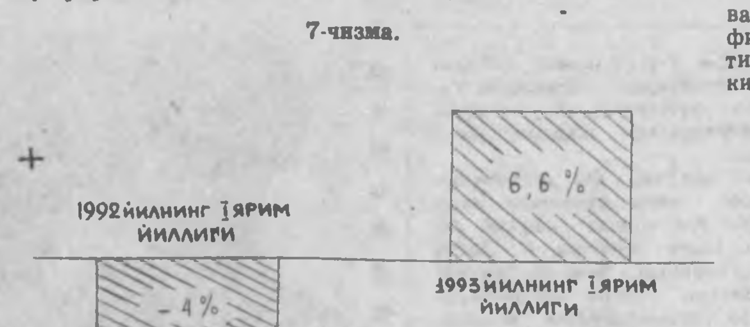

БУ иқтисодиётимизнинг структуравий қайта қурилаётганидан далолат беради. Ҳолбуки, Иттифоқ шароитида иқтисодиётимиз хомашё ишлаб чиқаришга йўналтирилган эди. Тайёр маҳсулотларнинг кўпи, ҳатто ўзимиз ишлаб чиқаришимиз мумкин бўлганлари ҳам четдан олиб келинарди.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш кўпаяётганлигининг иккита сабаби бор. Биринчидан, бозор ишлаб чиқарувчиларни истеъмолчилар, яъни одамлар талаб-эҳтиёжини ҳисобга олишга ундаяпти. Режа-кўрсатмага асосланган иқтисодиёт шароитида бунга эришиб бўлмасди. Чунки корхоналар юқоридан берилган ва ким ишлаб чиққанлигини ҳеч ким билмайдиган режани бажаришарди. Иккинчидан, республика ҳукумати одамлар учун маҳсулот ишлаб чиқаришни иқтисодий омиллар — солиққа оид имтиёзлар, кредитлар билан ҳар томонлама рағбатлантираяпти.

Шуниси диққатга сазоворки, нафақат саноат моллари, балки озиқ-овқат махсулотларини ишлаб чиқариш ҳам кўпаймоқда. Эски тизимдаги мантиқсизлик шундан иборат эдики, табиатнинг ўзи озиқ-овқат етиштириш учун яратган бизнинг беқиёс сахий ўлкамиз айнан шу ноз-неъматлар борасида бошқа минтақаларга қарам бўлиб қолди. Энди биз ана шу нохуш аҳволни аста-секин тўғрилаяпмиз. Шу йилнинг биринчи чорагида озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг ўсиши 2,9 фоиз, ярим йилликда эса 1,7 фоизга етди.

8-чизма.

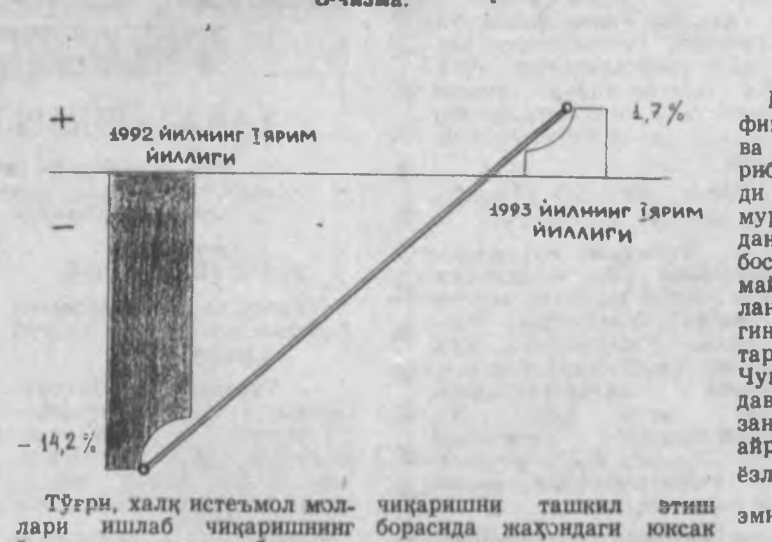

Тўғри, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришнинг ўсиши истеъмол бозорида камроқ сезилаяпти. Чунки бу кўпайиш чет минтақалардан келтирилаётганларининг ўрнини қоплашга кетаяпти. Шунга қарамай, истеъмол моллари кўпаётганлигининг ўзи **мустақиллик ва иқтисодий ислоҳот шароитида жумҳуриятнинг ўзини ўзи ривожлантириш ички тамойиллари, табиий бойликларимизнинг имкониятлари, халқимизнинг қудратли яратувчилик кучлари ишга солинганидан далолат беради.**

Ташқи алоқаларни ривожлантириш. Жумҳуриятнинг ташқи иқтисодий алоқаларини ривожлантириш иқтисодий янгиланишларнинг таркибий қисми ҳисобланади. «Ташқи алоқаси бўлмаган корхонанинг келажаги йўқ». Президентимиз Ислом Каримовнинг бу сўзларида давр талаби, меҳнат жамоаларини техника, технология, ишлаб чиқаришни ташкил этиш борасида жаҳондаги юксак натижаларга эришишга даъват ўз аксини топган. Республиканинг хўжалик қонунчилиги чет эл билан алоқаларни рағбатлантиради. Шу боис мустақилликда кечган икки йил ичида ташқи иқтисодий фаолият кенгайди, чет эл инвесторларини жалб этиш фаоллашди.

Ўтган ярим йилликда чет эл маблағи қўшилган 235 корхона қайд этилди. Уларнинг умумий сони 800 тага етди. Шулардан 661 таси қўшма корхонадир. Жумҳуриятнинг ташқи савдо обороти 1992 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 25,8 фоиз ўсди.

Ташқи иқтисодий муносабатлар соҳасида ҳал этилмаган муаммолар ҳали кўп. Чунончи, рўйхатга олинган қўшма корхоналарнинг ҳаммаси ҳам фаолият кўрсатаяпти, деб бўлмайди. Ишлаётганларининг кўпчилиги асосан савдо-воситачи вазифасини ўтаяпти. Ҳамон четга кўпроқ хомашё чиқарилмоқда, хориждан келтирилаётган молларнинг асосий қисми озиқ-овқат маҳсулотларидир. Жумҳуриятимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг жаҳон бозоридаги рақобатбардошлик даражаси паст. Икки йил ичида бу муаммоларни ҳал этиш мумкин эмасди, чунки марказлаштирилган маъмурий иқтисодиётдан қолган мерос ҳаддан ташқари оғирдир.

Ҳозирги кунда жумҳуриятда жаҳоннинг йирик фирмалари билан ҳамкорлик қилиш кенг йўлга қўйилмоқда. Улар орасида «Мерседес-Бенц» (Германия), «Самсунг», «ДЭУ» (Корея Республикаси), «Ньюмонт Майнинг» (АҚШ) ва бошқалар бор. Мазкур фирмалар келишилган битимларни амалга оширишга киришдилар, ишонмоқ керакки, бу ишларнинг самаралари ҳадемай кўзга ташланади.

Бизнинг яқин хориж билан алоқаларимизда ҳам узоқ муддатли иқтисодий ҳамкорлик назарда тутилган. Шуни таъкидлаш жоизки, Ҳамдўстлик мамлакатлари сафида Ўзбекистоннинг бирмунча фаровонлиги жумҳуриятимизнинг ишончли иқтисодий шерик эканлигини кўрсатади. Чоғиштириб кўринг: жумҳуриятимизда ишлаб чиқариш суръатларининг пасайиш даражаси МДҲнинг кўпгина мамлакатларидагига нисбатан анча паст. Масалан, Россияда ярим йилликда миллий даромад ҳажми 17,2 фоиз, саноат ишлаб чиқариши 18 фоиз камайди. Бу кўрсаткичлар мутаносиб равишда Украинада 9 ва 5 фоиз, Қозоғистонда 13,8 ва 10,7, Беларусда 14 ва 16,3 фоизни ташкил этди.

9-чизма.

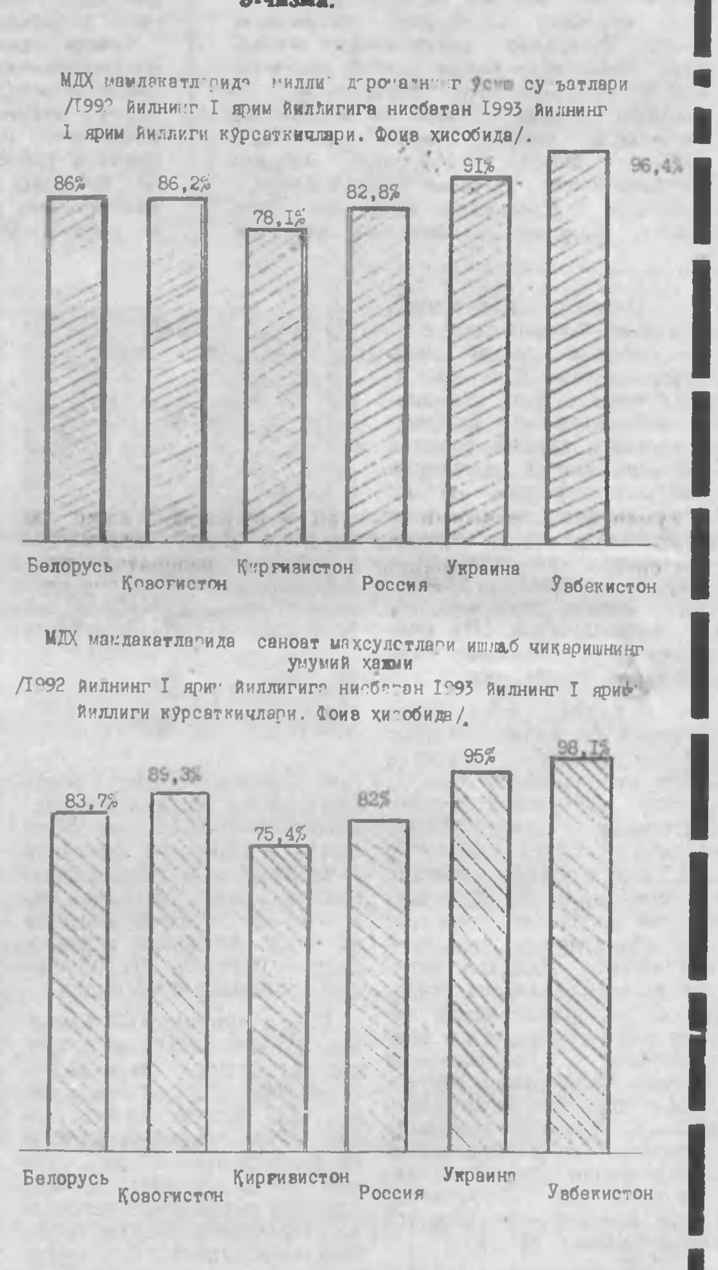

Юқорида баён этилган фикр-мулоҳазалардан, рақам ва чизмаларда кўриниб турибдики, Ўзбекистон иқтисоди ўтиш даврининг энг мураккаб босқичини бошидан кечирди. Навбатдаги босқич барқарорлаштириш майлларининг кучайиши билан ажралиб туради. Кўпгина қийинчиликлар бартараф этилгани йўқ ҳали. Чунончи, ўтиш даврида давлат иқтисодиётда мувозанатни сақлаб туриш учун айрим тармоқларни имтиёзли кредитлар (кредит эмиссияси) билан таъминлаб туришга мажбур бўлади. Бинобарин, кредитга ўрганиб қолган корхоналарга нисбатан аста-секин, яъни иқтисодий мустақиллигимизнинг мустаҳкамланиб боришига қараб, қаттиқ кредит-пул сиёсатини қўлламоқ керак. Бу билан биз йўлимизда ҳали кўп қийинчиликлар борлигини эътироф этамиз. Ахир, ҳеч нарса қийинчиликларсиз, хатоларсиз осонгина қўлга киритилмайди-ку?

Умуман олганда, боқимандалик кайфиятидан қутилиш биз учун муҳим сабоқ бўлди. Бундай кайфият ишлаб чиқарувчини ишлаб чиқариш воситаларидан бегоналаштиришнинг оқибати эди. Эндиликда ишлаб чиқариш жабҳаларида (давлат хўжаликларини қайта ташкил этиш, ижара ва фермерликка ўтиш), хизмат соҳаларида (меҳнаткашнинг шахсий манфаатдорлиги, бойишга интилиши) боқимандалик кайфиятларидан қутилиш муҳим аҳамиятга эгадир. Биз узоқ йиллардан бери жамоат мулки хусусий мулкдан устивор, дея таъкидлаб келдик. Келинг, энди хусусий мулк жамоаникидан устивор бўлсин, майли, инсон бойишга интилсин. Пировард натижада бу сўзсиз миллий даромаднинг ортиши ва бутун халқнинг фаровонлигига олиб келади. Мамлакатимизни бойлар боқишади. Улар қанча кўпайса, жумҳуриятимиз шунча бой бўлади! Табиийки, буларнинг ҳаммаси халқимиз фаровонлигида намоён бўлади. Ўзбекистондаги ислоҳот сиёсатининг олий мақсади ҳам шу.

Шу эзгу ниятлар йўлида индикатив режалаштириш услуби кўп хайрли натижаларга олиб келади. Бу услуб бундан буён кенг кўламда жорий этила боради, зеро, у келажагимиздир. Уни ўзбекистонлик янги авлод амалга оширади. Бу авлод ҳозирдан туғилиб, шаклланмоқда.

Раҳмон КАРИМОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

• *Долзарб мавзу*

ХОРИЖГА БОРИБ МЕҲНАТ ҚИЛИШ КИМЛАРГА НАСИБ ЭТАДИ?

УЗБЕКИСТОНЛИК ЮЗ НАФАРГА ЯҚИН МУТАХАССИС ШАРТНОМА БУЙИЧА СЕНТЯБРЬ ОИИДА БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИГИГА ИШГА ЖУНАБ КЕТАДИ

Муҳарририятимизга чет мамлакатларга ишга бориш учун қаерга мурожаат қилиш лозимлигини ва қандай ҳужжатлар кераклигини, турли хил ассоциациялар, почта яшиклари томонидан ишга таклиф қилиб берилаётган кўп сонли эълонлар қай даражада ишонарли эканлигини сўраб, кўпдан-кўп мактублар келмоқда. Мухбиримиз ана шу саволларга жавоб олиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирининг биринчи муовини О. ОБИДОВ билан суҳбатлашди.

— Оқил Обидович, республикамиз фуқароларининг ишлаш учун чет элларга бориши қандай ҳуқуқий асосларга эга ва у қандай бошқарилади?

— Мустақил республикамизнинг жаҳон ишчи кучлари бозорига чиқиши 1992 йил январь ойида қабул қилинган «Аҳолининг бандлиги тўғрисида»ги қонун асосига қурилган бўлиб, бу ҳужжат фуқароларимизга чет мамлакатларга бориб ишлаш ҳуқуқини беради. Ушбу қонунга асосан фуқароларнинг хорижда ўз мутахассислиги бўйича фаолият кўрсатиши учун уларни иш билан таъминлашни давлат томонидан мувофиқлаштириб турувчи қонуний акт қабул қилингунга қадар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ишчи кучларини олиб келиш ва ташқарига чиқишини мувофиқлаштириш тўғрисида»ги қарори қабул қилинган.

Ушбу қарорга асосан ишимизни учта асосий йўналиш бўйича ташкил этиш кўзда тутилади. Жумладан, Меҳнат вазирлиги қошида Ўзбекистондан чет элга кетаётган ишчи ва мутахассисларни ишга жойлаштиришга оид барча масалалар билан шуғулланувчи республика агентлиги тузилди. Агентлик ўз фаолиятини ишчи кучларини ёллаш тўғрисидаги ҳукуматлараро келишув ҳужжатлари, чет эл фирмалари билан тузилган шартномалар асосида амалга оширади. У албатта, республиканинг амалдаги қонунига таянган ҳолда Тошкент шаҳри ва вилоят ҳокимликлари, тегишли вазирликлар ва идоралар билан ҳамкорликда иш олиб боради.

Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг қарорида хорижда ишлаш учун шахсий шартнома тузган фуқароларга, мамлакатимизга ишлаш учун келган чет эл фуқароларига рухсат бериш тартиблари ҳам белгилаб берилган.

— Демак, ишга келганлар ҳам, кетаётганлар ҳам рухсат қоғозларини олиш учун фақат Меҳнат вазирлигига мурожаат қилишлари лозим экан-да?

— Худди шундай. Биз тилга олган қарорда Меҳнат вазирлигига мамлакатимиздан ташқарига ишга кетиш ва бизга ишга келаётганларни мувофиқлаштириб туриш ҳуқуқи берилган. Амалга оширилаётган бу саъй-ҳаракатлар фақат фуқароларимизни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ҳимоялашни, кафолатлашни кўзлаб амалга оширилаётган тадбирлардир. Ушбу тартиб-қоидалар халқаро тажрибалар ва Халқаро меҳнатни ташкил қилиш конвенцияси тавсиялари асосида ишлаб чиқилган бўлиб, республикамизнинг аҳолиси бандлигини таъминлашда жаҳон ҳамжамияти сафига қўшилиш йўлидаги амалий қадамдир.

— Чет элга ишга бориш учун фақат истакнинг ўзи кифоя бўлмаса керак?..

— Албатта, фақат хоҳиш билан иш битмайди. Шартномалар тузиш, рухсатномалар олингунга қадар фуқаролар олдига қўйиладиган бир қатор талаблар борки, бу чет элга ишга кетаётганлар учун ўзига хос мажбурият юклайди. Масалан, чет эллик ишга ёлловчи агентлигимизга инженер, врач ва бошқа шу каби мутахассислар кераклигини маълум қилиш билан бирга уларнинг олий маълумотли, беш йилдан кам меҳнат стажига эга бўлмаслиги, бирорта чет тилда (кўпроқ инглиз тилида) мулоқот қила билишлиги тўғрисида шартлар қўяди. Мутахассис таржимонсиз ўз фаолиятини давом эттириш қобилиятига эга бўлиши лозим. Фақат шундай фуқароларгагина чет мамлакатларда ишлаши учун ёрдам кўрсатамиз.

Биз фуқароларимизни ишга таклиф қилинган жойдан мутахассисни қабул қилишга, ойлик иш ҳақи тўлашга тайёрлиги тўғрисида, уларнинг ижтимоий ҳимояланиши ва табобат суғуртасининг кафолатларини олгандан сўнггина ишга кузатамиз. Шунингдек, ишга ёлловчи мутахассисга меҳнат шароитини яратиб беришни, мамлакатига келиш ва шартнома муддати тугагач ундан чиқиб кетиш имкониятларини туғдириш мажбуриятларини ўз зиммасига олади.

— Ҳозирги кунда қандай мутахассисларга буюртмалар олгансиз?

— Медицина ходимлари, барча турдаги совутгич ускуналарини таъмирловчилар ва уларни ўрнатувчилар; чет эл автомашиналари механиги, автомашиналарнинг юк ташиш қисмини таъмирловчилар, акустик ва овозни кучайтириб берувчи ускуналарни созловчилар, барча турдаги электрон аппаратларни ўрнатувчи ва уларни созловчилар, дурадгорлар, автомашина ҳайдовчилар, ошпазлар ва сантехниклар.

— Оқил Обидович, сиз санаб ўтган мутахассисликлар учун ўзимизда ҳам иш ўринлари ошиб-тошиб ётибди-ку? Айниқса, ҳозирги, бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида уларни четга юбориш, сунъий иш ўринларини вужудга келтиришга ўхшаб қолмайдими? Бундан кўзланган мақсад нима?

— Тўғри, бугунги кунда бундай касб эгаларига ўзимизда ҳам талаб оз эмас. Лекин мақсад — мутахассисларимизга чет эл технологияси билан кенгроқ танишишга йўл очиш билан бирга, бозор иқтисодиётига ўтилган мамлакатларда меҳнатни ташкил этиш тажрибаларини ўрганиш, малакаларини ошириш, қолаверса, уларнинг иқтисодий шароитини яхшилашга имкон яратиш. Бундан ташқари, ҳали дунё ҳамжамияти ишчи кучлари бозорида бизнинг имкониятларимизни, юқори малакали мутахассисларга эга эканлигимизни яхши билишмайди. Эртами-кечми, биз ўзимизни жаҳон бозорида танитишимиз лозим. Ҳозирги вақтда бизнинг ишчи кучи бозоримиз дунёдаги ёлловчилар томонидан ўрганиш босқичини ўтамоқда. Шу туфайли уларга ўзимизнинг намунали томонларимизни кўрсатиш фойдадан ҳоли эмас. Иттифоқ даврида дунёнинг барча қитъаларида ишлаган ирригаторларимизнинг фаолиятини, Эрон, Ироқ, Сурияда «аъло» баҳо олган газ ва нефть қазиш бўйича лойиҳаларимиз довруғини янада кенгроқ тарғибот этишимиз лозим.

— Бундан чиқди, чет элга ишга бориш ҳуқуқини олиш учун курашмоқ керак экан-да?

— Албатта. Олий ёки оддий ишчилигидан қатъий назар, агар у ёмон мутахассис бўлса, ҳеч кимга кераги йўқ. Шу боис Космонавтлар шоҳкўчасидаги 6-уйда жойлашган республика агентлигида мутахассислар тест асосида синовдан ўтказилади. Ўтолмаганлар ўзидан хафа бўлишсин. Чунки бу оддий юмушга йўлланма бериш эмас, балки ишга эркин ёлланишдир. Ёлловчи танлаб олиш ҳуқуқига эга.

— Ҳозир хорижга ишга кетувчилар гуруҳи борми? Бор бўлса қачон жўнатилади?

— Тажриба тариқасида юз киши атрофидаги мутахассисни жўнатишга тайёргарлик кўрилаяпти. Бирлашган Араб Амирлигидаги «Исмоил Хорун Деҳлави Эст» корпорацияси билан тузилган шартнома асосида агентлигимиз мутахассислар ва ишчилар гуруҳини танлади. Ватандошларимиз сентябрь ойининг биринчи ярмида янги иш жойларига етиб борадилар.

ИСТИҚЛОЛ ТУФАЙЛИ ТУҒИЛГАН

Ўзбекистон мустақилликка эришиб, сиёсий ва иқтисодий ислоҳот бошлангани туфайли кўплаб нашрлар дунёга келди.

Шулардан бири — «Ўзбексавдо» давлат акционерлик уюшмаси ва «Ўзбекбирлашув» бошқаруви таъсис этган, ташкил топганига бугун бир йил тўлган «Савдогар» ҳафталигидир.

Ўтган бир йил мобайнида нашр ўз олдига қўйган мақсадларни қандай уддалади? Газетанинг бош муҳаррири Муҳаммаджон Оразмедов бу ҳақда шундай деди:

— Лаҳзалар қадри олтиндан қиммат. Шу муддат ҳафталик учун шаклланиш ва ўз қиёфасини топишга интилиш даври бўлди. Газетамиз республикада иқтисодиёт ва савдо-тижоратга бағишланган ягона нашр сифатида атрофига таниқли иқтисодчи олимлар, дунё кўрган савдо-тижорат аҳлларини тўплашга ҳаракат қилди. Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан амалга оширилаётган ислоҳотларнинг туб моҳиятини, бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан юзага келаётган муаммолар ҳамда уларнинг ечимларини, савдо-тижорат фаолиятини ёритишга алоҳида эътибор берилаяпти.

«Савдогар» дастлаб 20 минг нусхада дунё юзини кўрган эди. Қисқа муддатда унинг ўқувчилари уч баравар кўпайди. Шунинг ўзиёқ газета ўз вақтида ташкил этилганини кўрсатади. Ҳафталигимиз тармоқ нашри ҳисобланса-да, муштарийлар орасида турли табақа ва касб-ҳунар эгаларини кўриш мумкин. Унинг саҳифаларини мазмундор этишда иқтисодчи муҳандис, савдо ходимию санъаткор, хуллас, барча соҳа мутахассислари фаол иштирок этмоқда.

Савдо тараққиёти билан ватан тараққиёти ўртасида узвий боғлиқлик борлигини назарда тутган ҳолда ҳафталигимиз саҳифаларида иқтисодиётда эришилаётган муваффақиятлар мунтазам ёритилаяпти. Ўтмишда тужжорлар савдо маданиятидан ташқари кўпгина дунёвий ва диний билимларни ҳам пухта билганлар. Газетамизда шу мавзуда эътиборли олимлар ва савдо аҳлларининг қизиқарли мақолалари босилди.

Истиқлол туфайли туғилган газета ижодкорлари жонажон мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлашга, халқимиз фаровонлигини таъминлашга ҳисса қўшишга ҳамиша камарбаста.

(ЎзА).

• *Президент фармонлари қандай бажарилаяпти?*

ПАРИШОНХОТИР ДИРЕКТОР

Ўзбекистон Республикаси Президентининг эркин нарх белгиланиши муносабати билан аҳолини ижтимоий ҳимоялашга қаратилган фармонларининг бажарилиши ҳамда ажратилган маблағлардан халқ таълими тармоқларида қандай фойдаланилаётганлигини ўрганиб чиқдик.

Туман халқ таълими бўлими тизимидаги бошланғич синф ўқитувчиларининг маоши 1990 йилда, юқори синф ўқитувчиларининг маоши 1991 йилда оширилган. «Халқ ўқитувчиси», «Хизмат кўрсатган халқ таълими ходими» фахрий унвонига эга бўлганлар учун тегишли равишда 1993 йил 1 январгача 100 сўмдан, 1993 йил 1 январдан бошлаб 190 сўмдан ойига қўшиб берилаяпти. Президент фармони асосида 1993 йил 1 январдан бошлаб иш ҳақи ва нафақалар учун жами тўловлар 10190399 сўмга оширилган.

Туман халқ таълими тармоқларида 1764 нафар ўқитувчи ва тарбиячилар меҳнат қиладилар. Уларнинг 1674 нафари шахсий уйларда яшайди. 90 нафар халқ маорифи ходимлари коммунал, идора, давлат ва жамоа хўжаликлари уйларида истиқомат қилиб, шу кеча-кундузда ўз уйларини бепул хусусийлаштириб олишди. Тумандаги 1535 нафар ўқитувчи ва тарбиячиларнинг оилалари электр энергияси, коммунал хизмат, сув ва табиий газ тўловларидан имтиёз асосида озод қилинганлар.

1993 йилда хусусий уй қуриш учун ер майдони сўраб берилган аризалар сони 55 та бўлиб, уларга қонуний тартибда ер ажратиб берилган.

Мактабларда ҳозиргача 11 та компьютер ўрнатилган ва фойдаланилмоқда. Тумандаги 36 та мактабнинг 34 тасида спорт майдончалари мавжуд. Мактабларнинг 14 тасида кичик спорт заллари бор. Халқ таълими соҳасида ўн йил ва ундан ортиқ ишлаган нафақахўрларга ҳам барча имтиёзлар фармон асосида тўлиқ жорий қилинган.

Чакана нархларнинг ислоҳ қилиниши муносабати билан умумий таълим мактаб ўқувчиларини овқатлантиришда енгилликлар бериш бўйича чиқарилган Президентнинг 1991 йил 14 апрелдаги 199-рақамли фармони асосида 1992-93 ўқув йилида 17483 нафар ўқувчилар имтиёзли овқатлантирилмоқда, шундан 8595 нафар I—V синф ўқувчилари 100 фоизли, 8888 нафар VI—XI синф ўқувчилари 50 фоизли имтиёздан фойдаланишмоқда. Ҳар бир бошланғич синф ўқувчиси учун 9 сўм ёки юз фоиз, юқори синф ўқувчиси учун 22 сўм ёки 50 фоизли имтиёзли овқат берилаяпти. Бироқ мактаб ошхоналарида идиш-товоқлар ва бошқа айрим анжомлар етишмайди. Бундай ҳолат, айниқса, 7, 6, 10, 13-мактабларда мавжуд. Ҳатто ўқувчилар уйларидан стакан олиб келишга мажбур бўлмоқдалар. Бу ҳақда вилоят халқ таълими бошқармасига туман халқ таълими ёзма мурожаат қилган бўлса-да, аммо ҳанузгача аҳвол ўзгармаяпти.

Давлат назоратчилари ва текширишда иштирок этган жамоатчилик вакиллари жойларда маблағлардан фойдаланишда айрим камчиликларга йўл қўйилаётганлигини аниқладилар.

Текширилган 16-сонли (собиқ Островский номли) мактабда (директори Толиб Истамов) 1992 йил 8 октябрдан токи 1993 йил 29 мартгача V—IX—X—XI синфларда химия фанидан ўтилган дарслар асосий ҳужжат ҳисобланган синф журналларига қайд қилинмаган. Синф журналларида ўқувчиларнинг давомати, ўтилган тема номи, ўқувчиларнинг баҳолари қўйилмаган. II ва III чорак якунланмаган. Паришонхотирликни қаранг!

Шу ҳисобдан директор жами 12038 сўм ҳақ олган. Мавжуд қоидаларга мувофиқ мактабда ўтилган дарсларни юридик ҳужжат ҳисобланган синф журналидан ҳар ой якунида илмий ишлар бўйича директор ўринбосари Аваз Тўраев кўриб, сўнгра иш ҳақи табелига киритиши керак эди, аммо бу иш қилинмаган.

Бундай камчиликлар 11-мактаб (директори Толиб Сатторов), 2-мактаб (директори Жаҳон Қурбонов)ларда ҳам содир бўлган.

Текширишда болалар боғча ва яслиларида ажратилган бюджет маблағларидан фойдаланиш қандай бораётганига эътибор қаратилди. 6-сон болалар боғчаси мудираси Гулбегим Муқимованинг эътиборсизлиги туфайли 9950 сўмлик, 14-боғча мудираси Зулхумор Мирхонованинг айби билан тарбиячи ходимлар истеъмол қилган 21675 сўмлик таом пуллари тўланмаган. Аниқланган пулларни айбдорлардан ундириш топшириғи берилди.

Шунингдек, 25-сон ҳунар-техника билим юртидаги ҳисоб-китоб ишлари ҳам ўрганилди.

Текшириш шуни кўрсатдики, ўқувчиларнинг давомати ўртача 85 фоизни ташкил қилади. Ўқувчилар кийим-кечаклар билан асосан таъминланган. Фақатгина ўғил болалар учун костюм-шим берилмаган. Синф журналлари, ўтилган дарс соатлари, ўқувчилар давомати ва таомнома солиштириб, аниқланган камчиликларни жойида бартараф қилишга ёрдам берилди. Асоссиз ҳаражат қилинган маблағларни ўз ўрнига қўйиш бўйича топшириқлар берилди.

Ушбу масала туман давлат назорати инспекциясининг кенгашида муҳокама қилиниб, чоралар белгиланди, аниқланган камчиликлар ҳақида туман ҳокимига ахборот берилди.

Т. ЭШОНҚУЛОВ,
Пешку туман давлат назоратчиси.

Бир зум дийдорлашиш, ёҳуд зарур учрашув учун саранжом-саришта бирор кафедан қулайроқ жой бўлмаса керак. Шу баҳонада чанқовбости ичимлик ёки музқаймоқ тановул қилиб, хордиқ чиқаришга имконият туғилади.

Пойтахтимиздаги сон-саноқсиз ана шундай гўшалардан бири Ҳамза кўчасидаги «Гунафша» кафеси ёшларнинг севимли жойига айланган. Мухбиримиз Шоназар Иброҳимов олган ушбу суратларда оромгоҳ ходимлари Исмоил Насриддинов ва Шавкат Юсуповлар (ўртада), кафенинг доимий мижозлари ва унинг умумий кўриниши тасвирланган.

МУСТАҚИЛЛИК — ЯККАЛАНИШ ЭМАС

(Давоми. Боши 1-бетда).

Гап иқтисод тўғрисида кетар экан, мен Ўзбекистондаги вазиятни беморнинг операциядан кейинги ҳолати билан таққослагим келади. Ҳа, таназзул юз берган, хавфли белгилар пайдо бўлган эди. Ҳозир инқироз ортда қолди. Олти ой ичида сўнгги пайтларда биринчи марта миллий бюджетда салбий кўрсаткичдан қутилганимизга диққатингизни алоҳида қаратмоқчиман. Ҳа, бироз таназзул бўлган эди. Аммо, у атиги 1,5 фоизни ташкил этди. Бу салбий ҳол МДҲ мамлакатларидан олиб келинадиган хомашёнинг вақтида етиб келмагани туфайли юз берди.

Қийинчиликлар бор, бундан кейин ҳам бўлади. Аммо муҳими — Ўзбекистон тараққиётининг, республикамизнинг жаҳон ҳамжамиятига дадил кириб боришининг пухта ўйлаб тузилган иқтисодий дастури бор, яқиндагина хомашё манбаигина бўлган мамлакатимиз сифат жиҳатидан янги бир босқичга ўтмоқда — рақобатбардошли тайёр маҳсулот ишлаб чиқарадиган мамлакатга айланмоқда.

Мисоллар керакми? Марҳамат! Бундан бир неча йил муқаддам пахта майдонлари 2 миллион 400 минг гектарни ташкил этар эди. Келаси йил эса бу кўрсаткич 1 миллион 450 минг гектарга тушади. Аммо, ялпи ҳосил олдинги даражада қолади. Пахтадан бўшаган ерлар фермерларга жамоа мулки қилиб берилади. Ўтган ўн йилликлар давомида одамлар ердан узоқлашиб қолган эдилар. Энди ердан фойдаланишнинг ҳадисини олишди, уларда мўмай даромад қилиш истаги ҳам пайдо бўлди. Нима, бу ёмонми?

Бошқа бир муҳим муаммо — ёрдамчи соҳаларни ривожлантиришни олайлик. Кейинги икки йилда қишлоқларни газлаштириш ҳамда ичимлик суви билан таъминлашга шу қадар кўп маблағ сарфландики, кўплаб беш йилликлар давомида бунча маблағ ажратилмаган эди. Бунинг натижаси ҳам тезда кўзга ташланди. Ҳозир республика харитасига қарасангиз, унда газ, водопровод келтирилмаган, асфальт йўл қурилмаган қишлоқни топишингиз қийин...

— Ислом Каримов билан Нурсултон Назарбоевнинг Алматида бўлиб ўтган яқиндаги учрашуви ҳамда ундан кейин Россия ва Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг Москвадаги музокаралари жуда кўп масалаларни ойдинлаштирди. Асосий хулоса — Ўзбекистон рубль зонасида қолиб, Россия ва Қозоғистон билан ўзаро фойдали мустаҳкам алоқаларни йўлга қўйишга ҳаракат қилади. Хўш, давлатнинг ўз манфаатлари нима бўлади?

— Шу айтганларингизнинг ўзи Ўзбекистоннинг давлат манфаатларидир. Фақат лақмаларгина биз ўзимизни ўз маҳсулотимиз билан тўла таъминлай оламиз, дейиши мумкин. Бу — бўлмаган гап. Бизнинг иқтисодий имкониятларимиз катта, республикада қудратли саноат ва қишлоқ хўжалиги базаси яратилган, албатта. Аммо, ўз қобиғимизда ўралиб қолишимиз — ўтказилаётган барча ислоҳотларни барбод қилиш демакдир!

Ислом Каримов билан Нурсултон Назарбоев Алматидаги сўнгги учрашувларида минтақа бозорини яратишга қарор қилдилар. Бу жуда тўғри қарор бўлди. Теппа-тенглик шароитида ишлашимиз мумкин экан, Қозоғистон жуда қимматга тушадиган кимё саноатини ривожлантириши шартми? Биз уларга кимё маҳсулотлари, пахта, ипак берамиз, улар бизга гўшт билан ғалла беради. Ёки Россияда яхши тараққий этган оғир саноат бўла туриб, Ўзбекистон бу соҳа учун катта сармоя ажратиши тўғри бўладими? Кооперация йўлидан бориш яхшироқ-ку. Бутун маърифатли дунёда шундай қилинади. Ҳозир сунъий иқтисодий андозалар яратишга, бошқаларга хос бўлган ишлар билан шуғулланишга йўл қўйиб бўлмайди. Дунё бозорида барча ўринлар тўлиб бўлган. У ерга кириш учун рақиблардан яхшироқ, самаралироқ, сифатлироқ ишлаш керак бўлади.

Бизда бундай имкониятлар бор. Ўзимизнинг сабзавот, меваларимизни олайлик. Ғарбий Европадаги йирик фирмаларнинг вакиллари қўшма корхоналар тузиш таклифи билан республикамизга деярли ҳар куни келиб туришибди. Чунки, бизнинг сабзавот ва меваларимиз сифати, экологик тозалиги (биз аллақачон минерал ўғитлардан фойдаланишдан воз кечганмиз) жиҳатидан бошқа мамлакатлардаги сабзавот ва мевалардан устун туради. Гап фақат уларни сифатли қайта ишлашда қолган. Биз мана шу масалалар устида ишлашимиз керак. Бу — катта даромад келтирибгина қолмай, минглаб қишлоқ одамларини иш билан таъминлашга ҳам имкон беради.

— Исмоил Ҳакимович, биз бу суҳбатда Ўзбекистоннинг олтин, нефть, газ сингари бошқа бойликларига тўхталмадик. Булар алоҳида суҳбат мавзуси бўлади. Аммо, барчани ташвишлантираётган масала — кадрлар масаласига тўхтамасдан ўтиб бўлмайди. Мустақилликни қўлга киритишнинг дастлабки даврида кадрлар масаласида кўп тартибсизликлар юз бергани ҳаммага маълум...

— Гапингизга қўшиламан. 1985 йилдан 1989 йилгача кўп энг яхши мутахассисларимиз қонунсиз тарзда жиноий жавобгарликка тортилган, қатағон қилинган эди. «Пахта иши» деб аталган жараёнда ҳам жуда кўп ходимларимиздан ажралганмиз. Натижада, ёшларнинг ҳали етилмаганлиги, қатағондан омон қолган эски ходимларнинг янги талабларга мос эмаслиги сабабли орада бироз бўшлиқ ҳосил бўлди. — Бу мустақилликнинг қарор топиши жараёнидаги табиий ҳолдир. Бу муаммо ҳозир тўла ҳал қилиниб бўлди. Энг муҳим бўғин — ўрта бўғиндаги малакали ходимлар шаклланиб етишди. Вақт ўтиши билан улар ҳокимиятнинг юқори поғоналарини ҳам эгаллашади. Бу — Ислом Каримов таъкидлайдиган меъёрий, мантиқий жараёндир.

— Сўнгги саволим. Сиз билан якшанба оқшомида суҳбатлашиб ўтирибмиз. Шу ўринда газетхонларни бир ҳол қизиқтириши мумкин: матбуот вакиллари билан учрашишга бошқа вақтингиз йўқмиди ёки иш услубингиз шундаймиди?

— Йўқ, иш услубим бундай эмас. Аммо, иш ниҳоятда кўп. Сизга бир сирни очай: Президентимиз одатда сафарга чиққанида самолётдагина дам олади, холос. Бошқа пайтларда жуда қаттиқ ишлайди. Нима қиламиз, ҳозир ҳаёт, вазият шуни тақозо қилмоқда. Байрам куни Мустақиллик майдонига келинг, томоша қилиб, дам оламиз...

ҚИСҚА САТРЛАРДА

ШОЙИҚУЛНИНГ ЧОЙИ

НАВОИЙ туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги аъзоси Шойиқул Бебитов шу йил кўкламда бозордан чой уруғини сотиб олиб, уни тажриба учун экиб кўрди. Билганича парвариш қилди.

Яқинда Шойиқул ҳосил самарасини кўрди. Жамоа хўжалиги аъзолари Шойиқул етиштирган чойга юқори баҳо бердилар.

Мен ҳам яқинда Ш. Бебитовнинг хонадонида бўлиб, ўша чойдан хўплаб кўрдим. Ва беихтиёр Ойбек домланинг «Бир ўлкаки, тупроғида олтин гуллайди» мисралари ёдимга тушди.

ЗАМОНАНИНГ ЗАЙЛИ

НАВОИЙ вилоятида маъмурий-буйруқбозликдан мутлақо холи ана бир бошқарув тизими пайдо бўлди.

Вилоят тадбиркорлари ўзларининг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида янги уюшма низомини қабул қилдилар. Ҳозир тадбиркорликка кенг йўл очилгани рост. Жойларда эса қаттиқ қаршиликка учраётган ишбилармонлар ҳам йўқ эмас. Аслида уюшма бюрократик тўсиқларни бартараф этиш учун ташкил этилди. Унинг нималарга қодир эканлигини вақт кўрсатади. Бюрократиянинг умри ҳам у қадар узоқ бўлмаса керак...

М. МАРДИЕВ.

• Янги асар

Оддий косиб оиласида туғилиб ўсган, шунга қарамай, олис тарихимизнинг зулматли қўйнида эрк машъалини баланд кўтариб улуғ лашкарбоши — миллий қаҳрамонимиз даражасига кўтарилган Маҳмуд Торобий номини манқуртлик бизга бегона қилиб қўйган эди. Замон зайли ўзгариб, халқимиз Маҳмуд Торобий шахсини таний бошлади. «Қиличимиз тиғи қайтмасдир», дея бутун дунёга жар солган чингизийларга қақшатғич зарба берган, Чиғатой ҳоқон лашкарини тиз чўктиришга муваффақ бўлган бу баҳодир мустақиллик учун мардона кураш олиб боришнинг бебаҳо маънавий дастурини мерос қилиб қолдиргани билан бизга тағин ҳам қадрлидир. Маҳмуд Торобий 1238 йилда амалга оширган озодлик исёни тарихимизнинг шаҳидлик қони, ғозийлик имони билан битилган саҳифаларидан бири эканини абадул-абад унутмаймиз.

Муаллиф.

(ТАРИХИЙ РОМАНДАН ПАРЧА).

Чолдевор ичидаги шарпа из қувиб келгани аниқ, буни Маҳмуд Торобий фаҳмлади, ҳозир ҳовлиларига қадам ранжида қилиши онаизори, мушфиқ хотини, суюкли фарзанди бошига фалокат ёғдириш билан баробарлигини тахминлади, «Азизлар, Жондор сари юргаймиз!» — деди ногоҳ ва ўзи шошилмай олдинга тушди. Ҳали майдондан йигирма қадам ҳам узоқлашмаган эдиларки, ортларидан ғам-андуқ тўла зорли нидо эшитилди:

— Маҳмуджон, болажоним, мени ташлаб қаён борурсен?

Фироқ толиқтирган волидаи муҳтарамаси Озода Зайнаб овозини дарҳол таниди, соғинчини ичига ютиб қайтаётган эмасмиди, севиниб нетиб илкис ўгирилди ва нимжон қўлларини олдинга чўзганча, урина-сурина, оқ урганча пилдираб келаётган азиз кишисини кўрди. Волидаси изидан Субуҳа билан Жалолиддин нигоҳларидан ўпка-гина таъна ёғдириб аста-секин келар эди. Ҳай, ҳай, нечун йўлга чиқдингиз волидаи меҳрибон, нечун фаришталар назари теккан ҳовли-ҳарамни ёлғиз қолдирдингиз, малаклар малаги Субуҳабиби, ўн гулидан бир гули очилмаган қорақош ўғлон Жалолиддин?! Билмагансиз-да пешонангизда қора ёғдулар битилганини!..

Чархи гардуннинг кўпгина илинжларидан қўлини ювиб қўлтиғига артган Маҳмуд баҳодир онаизор рўпарасида ипакдек мулойим бўлиб қолди, йирик-йирик кўзларида таассуф, ачиниш акс этди, шикаста кулганча гуноҳини бўйнига олди, ҳайҳотки, недир умид оғушида турган онаизори кўзларига тик боқолмади, у узун кавчалар аламини ютаверди қадди букилаёзган хотинидан ҳам нигоҳини аста яширди, фақат нелардир деб ғудраганча кулимсираётган ўғлини эркалади. «Шукур, азаматим, соғ экансан», деб Озода Зайнаб совуққина тўнғиллади, сўнг у акаси ёнида чор-ночор жилмаётган Суйгуна Зебога ўқрайди.

— Манови эркакшодани бошингга урасенму? — деди у Маҳмуд баҳодирга қарата. — Четга олиб чиқиб бўғиб қўя қолмадингму, офати кўзларини қарғалар чўқиб есин!

— Энажон, энажон! — Суйгуна аста волидасига суйканди.

— Эналамай ўл, гўрсўхта,— лабини бурди кампир. — Сочингни қирққокил қилиб ўриб, ўсма-сурмангни қўйиб уйгинангда ўтирмайсенму? Сен тенгилар эрга тегиб аллақачон иккитадан туғди-я!

— Айтганингиз бўлур, энажон.

— Энди сени уйга яқин йўлатадиган нодон йўқ!

— Кечиринг, ҳаммамизни кечиринг, — Маҳмуд баҳодир хиёл энгилганча онасининг буришган бетига бетини босди. — Гуноҳимиз адоқсиз эрур, лекин сиз бизни кечириш учун ўзингизда журъат тополгайсиз. Иншооллоҳ, сиз билан уйга борурмиз, бағрингизни тўлдирурмиз.

Шўрлик онаизор юрак олдирган, ғамзада, дилхун, шу боис ўғли астойдил узиб айтган гапга унча ишонқирамади, на қиларини билмай, ичи тўкилиб тураркан, киприклари намланди, бир бурдагина бўлиб қолган бетига недир соя солди. «Қирчиниидан қирқилсин ғанимларі» — дея нақд суякка айланган кўкрагига муштлади, сўнг бирдан доиг қотди, йўлнинг икки тарафидан икки тўда қуролли суворий қийиллаганча от қўйиб келар эди.

— Тақсир, қочингиз!

Музаффар Камол қайқирганча қилич яланғочлади, ранги кум-қуйт оқарган Навруз чопсан ҳам шамширини қинидан чиқазди; бир зумда қалъа майдони ола-тасир елаётган бедовлар кишнаши, кўзи қонга тўлган ғазабкор навкарлар қийқириғига тўлди.

— Музаффар, азаматим, Суйгунани сенга топширдим, сени яратганнинг паноҳига, — шоша-пиша қичқирди Маҳмуд Торобий, дарҳол Навруз чопсанга юзланди. — Пийримни муҳофазага олиб жўнанг, бирор жойлари мертилса сизни ўзим қиймалайман!

Атиги бир неча дақиқа ўтди, ора ниҳоятда қисқарган эди, Маҳмуд баҳодир юрагини недир армон чулғади. «Биз ўлимга борурмиз! Ўлим халоскоримиз!» — у алам билан пичирлади, сўнг теварагига аланглаб, нарироқда бир-бирларини маҳкам қучоқлаб олган онаси, хотини ва ўғлини кўрди. Ёнида эса фақат Хуррам дарвеш ханжар яланғочлаб турарди. Қолган дарвешлар ёв қораси кўринган заҳоти жануб томонини девор каби тўсган чакалак ичига жуфтакни ростлашганди. Баҳодир мийиғида кулганча Хуррам дарвешга илтижоли тикилди, сўнг у қўйнидан ханжарини олиб аста-аста чолдевор сари тисарилди. Нафрат акс этган ўйнаб кўзлар уни таъқиб этарди, ногоҳ у тўда ичида ғўдайиб турган Бўринайхонни кўрди, «ит эмган-ей», дея ожизона ғижинди.

— Жаноб мингбоши, ижозат беринг, буларни ер тишлатай, — қаро терга ботган Томиш Бўринайхонга мурожаат қилди.

— Овозингни ўчир, иблис,— бўкирди Бўринайхон чақчайиб, ғунон отидан сакраб тушаркан. — Қорасоқол менга тириклай керак. Анови ҳамроҳини менга деса бурдалаб енглар.

Ён томондан Хуррам дарвеш бўғзига найза санчишди, шўрлик кўзлари олайганча, аянчли хириллаб, қип-қизил қонига бўялиб қулади. Шеригидан ажралган Маҳмуд баҳодир олдида кўндаланг бўлган кулфат даҳшатини бутун вужуди билан туйди. Не қилсин: кўксига ботирсинми ханжарни? Мушфиқ онажонини, фариштадек покиза хотинини, масъум ўғлинини батоллар чангалига тириклай топшириб кетсинми? Иложи қанча, э, дариғ! Ёки, яратган эгам, шаҳзода Жалолиддин Менгубардини йўриғини амалга оширсинми?

Алам-аигиз қаттол нарса Маҳмуд Торобий томоғига тиқилди, шуури ҳам алланечук қоронғилашди. Ногоҳ мувозанатини йўқотгандек бўлди, атрофида сурон солиб бақириб-чақираётган навкарлар метиндек қаттиқ қўлларини орқасига қайиришди. Мана, ҳоли нимага атарканì! Рўпарасида кимдир ғалати пиқирди, узуқ-юлуқ кулди. Хумдек оғирлашган бошини кўтариб аста қаради; дўзахга киргур Бўринайхон! Ҳамишагидек ғолиб чиққан мингбоши, қон ҳидига маст бўлиб, қийноққа маҳкум этилган мағлуб банда тувётган чексиз уқубатдан ҳузур қилаётган эди.

—Аттанг, Қорасоқол, сенга нима бўлди? — алланечук қувлик билан тикилиб турарди Бўринахон. — Сен учун поёнсиз чўлда шаталоқ отиб юриш маъқул эмасми? Сен тор жойларга сиғмайсан, айниқса Торобда эмин-эркин қанот қоқолмайсан! Тўғрими, йўқми гапим, нима дединг? Аҳволингни тоза чатоқ қилишибди. Оббо, онаси байталлар, қўйворинглар қани, паҳлавоннинг билакларини синдирасанлар-ку!

— Синдирсак бир суллоҳ қўлини синдирибмиз-да, жаноби сардор! — деди Томиш ғўдайиб.

— Белини ҳам синдириш керак, чулдиради кимдир.

— Яхшиси девор тагига бостирайлик...

— Қайнаб турган қўй ёғига улоқтириш керак,

— От думига боғлаб чўлга ҳайдасак-чи?

— Бас, бас! —бўкирди Бўринайхон.

«Еҳу, сен ғазаб!» Лолу ҳайрон Маҳмуд баҳодир: мана шу паллада яратган эгам нечун қулламаётир, нечун яратган эгам масхараомуз тиржаяётган шайтон малайларига қаҳрини тўкмайди? Нечун?! Булар ғолиб, қиличлари қаттол, юраклари тош бўлгани учунми ёки тангри фақат шуларни ёрлақайдими? Қайда қолди унинг эътиқоди, ҳақ дийдорига етишмак учун кеча-кундуз чеккан изтироблари? Бари бекор бўлдими, бари самарасиз кетдими? Мана, у ночор, қон қақшамоқда, недир оғу бўлиб дилини ўртайди, таважжуҳини рутубатга буркайди. Алҳол у ўлимдан қўрқмайди, ўлимга тик боқади, лекин хўрликка, имон-ихтиёри ва ғурурини ер билан битта қилган хўрликка қандай чидасин?

— Сени кўзинг ёмон тушган, омадсиз банда, ҳар тикилганингда жигарим сув бўлиб оқмиш, — қандайдир аламзадалик бор эди. Бўринайхон товушида. — Чакки бўлди, тумшуғингдан илиндинг, бундай кўргилик юз бермаслиги ҳам мумкин эди агар шерикларинг қитимирлик қилмаганида!..

— Жуда раҳмдилсиз, жаноби сардор, раҳмдилсиз... Қўйинг, ачинманг, бунга, арзимайди.

Начундир энсаси қотган Бўринайхон гоҳ у ёни, гоҳ бу ёнига ўтиб ялтоқланаётган Томишга еб қўйгудек ўқрайдики, Томиш шерни кўрган тулкидек писиб қолгач, у бош ирғиб кимгадир ишора берди.

Бирор лаҳза ўтмай бесаранжом тўда олдида ҳовоғидан қор ёғилаётган миқти сарбоз елкасида қон билан пишиллаб пайдо бўлди. Довдираган қуйи Бўринайхонга тикилди, сардор «бўлақол», деб амр қилди, у шоша-пиша қоп оғзини ерга қаратиб силкилади. Танидан жудо қилинган бир нача калла ожизлигини ўйлаб ўксинаётган Маҳмуд Баҳодир пойига думалаб борди. Бу манзара даҳшатли эди, даҳшатли, баҳодир ғуладек қотди, аммо Бўринайхоннинг бир мўйи ҳам қимир этмади, у бақувват қўлларини белига тираб, бемалол тиржайди: «Яхшилаб қара, Қорасоқол, аларни балки танирсан?» Маҳмуд баҳодир жавоб айтолмади, сардорнинг ғолиблик нашидасидан кўпчиган батидан нигоҳини аста олди, нигоҳини жон узилиши олдидан туғиладиган талваса ва омонот илинж муҳрланиб қолган кўзларига қадади. Бу нима, тушми, рўё? Қандай бағритош бу кунга солди ишонган одамларидан бўлмиш Омонбийни, Раҳим арабни, Шодибек мангитни... Е раббий!

— Мард бўлсанг тан олгин, Қорасоқол, мана шу бандалар қонига сен зоминсан, — ер тепиниб тўнғиллади Бўринайхон. — Сен уларни салтанатга қарши гижгижладинг, улар мададига суяниб сен Бухорони тасарруфингга олмоқчи эдинг, лекин чуваранн хом санабсан, омадсиз банда!

Рост, бу шўрликлар Маҳмуд баҳодир ношудлиги туфайли жувонмарг бўлишди, имони бутун бўлса эътироф этсин... Не кўргиликки, мўлжалга аниқ ололмади, энди бу қилмиши учун тангрининг ҳам, бандасининг ҳам қарғишига учрайди, энди ҳеч қачон ўзини ўзи кечиролмайди. Фақат, э, дариғ, шерикларидан диёнатини туфроқ қилган қайси бири экан? Лоп этиб хаёлига Нусрат Хожибга битган мактуби келди. Ярамаслар ўшандан хабар топишган экан-да!

— Маҳмуд болам, дийдор маҳшарда қолурму?

Ҳали Озода Зайнаб ола-тасирга ўралашган, масиққан отлар туёқлари тагида мажақ-мажақ бўлиб кетишига озгина қолган эди. Ҳозир у тақирда ҳуш-беҳуш чўзилиб ётарди. Тишлари тўкилган қари бир сарбоз кампирни гурс эткизиб тепди. Жалолиддинни бағрига маҳкам босиб олган Субуҳабиби кампирнинг оғзи-бурнидан қони келганини кўриб ҳўнграб йиғлади. Тақдирни аччиқ-аччиқ қарғади, биратўла Бўринайхоннинг ҳам гўрига ғишт қалади. Қари сарбоз қилич ўқталди, сўнг недир фикрга борди-да, уни тўзғиган сочидан ушлаб Бўринайхон сари судради. Азиз боласини бағридан қўйвормаган сулув аёлга Бўринайхон суқ билан тикилди, юраги алланучук жизиллаб, лаб-лунжини йиғиштиролмай қолди. Мунг тўла чарос кўзлари ўт сочарди, узун киприклар нақд ўққа айланган, камон қошлар қора яшин каби ўйноқларди... Қизили тарам-тарам лўппи ёноқларни ёш сели кўмган...

— Эй, офатижон, бахтинг бор экан, тангри сени ҳусида тенгсиз қилиб яратмиш! — Бўринайхон аёл қошида ҳеч қачон бундай мулойим эшилмаган эди. — Тақдиримни қаранг: сендек гулнинг жамолига тикилмак ихтиёрини берди. Бас, сени хотинликка олурман, чўктириш қочмас, чўктирганим билан очофат дарё тўймас!

Маҳмуд баҳодир назарида бирдан гулдирак турди, ару фалакни зим-зиё тўфон қоплади, гўё у ана шу йўқлик аро бир ночор хасдек чирпирак бўлиб борар, оқу ноласини гунгу кар гардун эшитмасди. Бу ёруғ оламда ҳатто хасчалик қадр топмаганини ўйлаб куйди, сал ҳушини йиғлаб олган пайтда сарбозлар Субуҳабиби бағридан Жалолни юлиб-юлқилаб олишди. Шунда биби зорли, гинали назарини эрига қадади. Охирги дақиқада паҳлавони йигирма чоғли қутурган қашқир билан ёлғиз олишганини, йигирма чоғли қутурган қашқир бараварига ташланиб ёлғиз паҳлавони қаддини букканини кўриб турувди, нақадар ори келди, хўрлиги тутди, қилич солишмакдек шарафли ҳунардан воз кечиб юргани учун афсусланди.

— Дадаси, сиз имони покиза, номусли одамсиз, худо ҳайрингизни берсун, шу ишончимни оқланг, — бовури ўртанган қуйи илтижо қилди Субуҳа эрига. — Нажоткорим, ана, ерда, санчинг ўшани кўксимга, булғанмай кетайин!

— Беҳуда сўзларни айтма, офатижон, нажоткоринг мана мен эрурман, — илжайганча илгарига бир қадам юрди Бўринайхон. — Эси паст, банди қулни бошингга урасанми? Ишонабер, у бичилур, қулоқ-бурни кесилур, оёғида кишан билан маним хонадонимда қароллик қилур, сенга эса уйим тўрини берурман, маликаи дилоромим бўлурсан.

— Ифлос, тўнғиз, — аламли шивирлади биби.

Тилим-тилим бўлди Бўринайхон кўкси. Илгари у аёл қаҳрини кўп татиб кўрган, ёшлигида, тунлари сутдек ойдинда овулма-овул изғиб сулув қизларни пойлаб юрганда, бежо қадам босгани учун ҳатто бири заҳарлашига салгина қолувди, тангри бир асровди-да. Мана бу манжалақи ҳам ўшанақа сиркаси сув кўтармайдиганлари хилидан шекилли, агар шу рост бўлса, боридан йўғи.

— О, сен илон, охири жонимга заҳар солурсан!

Жаҳл билан хитоб қиларкан, Бўринайхоннинг қиёфасини аллатовур надомат кўланкаси чўлғади. Сардори тушгур ўз қаҳрини босолмаётгани учун афсус қилаётгандек бир алфозга кирди, имо бўлар-бўлмас шай турадиган Томиш бўз қоп ҳозирлаб Субуҳага яқинлашган маҳалла секин чаппа ўгирилди.

— Бегим, сиздан рози эмасмен ҳунимга ҳун олмасангиз!

Маҳмуд баҳодир умр аччиқчучугини ёлчитиб тотмаган заажан ҳалоли жисми-жонини чирмаган қайғуни энг нозик сезимлари билан туйди, ночорликдан фалакка дағдаға қилди, шанғиллаётган қулоқлари тагида эса беадад армон ва ўкинч билан қоришиқ ҳолда янграган фиғон қолди. Шу лаҳза мушаклари ипдек таранг тортилди, бўйин томирлари ўқлоғдек бўртиб чиқди, арслондек ҳайқириб юлқиндики, ўровга олиб турган сарбозлар ҳар ёнга сочилди, сўнг у қонсираган попукдор найзалар ихотасини ёриб ўтиб олға ташланди.

Ажабо, бу паллада борлиқ бутун тақдирини қудратли сукунат инон-ихтиёрига топширгандек эди. Сукунат, теран сукунат... Унинг аллақайсидир тубсиз бурчидан бир маромда йўрғалаб елаётган бедов туёқлари дупирлаши эшитилади, бедов ваҳший, Бўринайхондан ҳам ваҳший, ахир, у жони-жаҳони солинган қопни шитоб билан дарё сари судраб боради. Эгарда кўниб олган чапдаст суворий шодон қийқирганча ҳавода қамчи ўйнатади. Орқароқда ёноқларини қайноқ ёш ювган Жалолиддин пилдираб чопади, у мушфиқ, меҳрибон бибисини қопга тиққанларидан даҳшатга тушган. Лекин у умид билан чопади, ҳозир суворий йўлини тўсаман, дарёга яқинлашиб қолган отни тўхтатаман, деб ўйлайди. Аммо йигитча бир нарсадан ғофил, ахир у қаттол амри ижросини ўз кўзи билан кўришга иштиёқманд Бўринайхон ортидан учиб келаётганини қаёқдан билсин. Сардор, ошиғи олчи турганига амин сардор чўнтагига жарақ-журуқ кирадиган ақчани ўйлаб сармаст, зеро ҳар ишга қодирлигидан мамнун, бирдан буни яна бир маротаба исботлагиси келди, ҳунгиллаб чопаётган болакай бўйнига қилич урди. Болакайнинг сапчадек узилган боши, ҳей, дариғ, бирам аянчли думаладики, тақирда қип-қизил чизиқ тортганча...

Маҳмуд баҳодир берироқда калоаланиб тўхтади, қуруқшаган лаблари нимадир деб жонсиз шивирлади, бирдан ҳўнграб йиғлагиси келди, аммо бақрайган кўзларига қатра ёш инмади. Беҳолу безабон тураркан, у ўғли қорачиқларида яққол акс этган даҳшат маъбудидан нажот тилаётгандек эди...

Асад ДИЛМУРОД

• Сиз кутган учрашув

«ОЗОД, МУСТАҚИЛ ВАТАНДАН УЛУҒ АСАР ЙЎҚ!»

ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ БОШ ДИРЕКТОРИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ, ЁЗУВЧИ ЭРКИН АЪЗАМ БИЛАН МУЛОҚОТ

— Мулоқотдан мақсад — мана шу иқтисодий қийинчилик кунларда сизнинг дилингиздан кечаётган ўй-фикрларни, орзу-истакларни «Халқ сўзи» орқали муштарийларга етказиш.

— Ажабки, муаллиф сифатида газетангизда деярли қатнашмаган эканман. Бунинг учун у айбдор эмас, албатта. Негадир кўпроқ тармоқ газеталари — дейлик, «Адабиёт ва санъат», «Оила ва жамият» каби нашрлар билан ҳамкорлик қилиб келаман. Шулар таъбимга мосроқ шекилли.

Сизнинг газетангиз марказий, расмий газета, салобати босса керак-да.

— Сиз хизмат қилаётган Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигида раҳбарлар яшаргач, сезиларли ўзгаришлар бўлди деб ҳисоблайсизми? Умуман, бу ташкилот келажакда қандай бўлмоғи керак, сизнингча?

— Буни сиздан, сиз каби ҳамкасаба дўстлардан, қолаверса, газетхонлардан сўрамоқ лозим. Менимча, гап раҳбарлар яшаргани ё ўзгарганидагина эмас. Замон ўзгарди, биродар, дунё ўзгарди! Бу ташкилот энди илгариги Москванинг сафсаталарини ўзбекчага ўгириб ўтирадиган қарам бир тилмочхона эмас, мустақил давлатнинг сиёсатини тарғиб этадиган мустақил идора! Ўзингиз ўйланг, ахборот асосан ўзбек тилида тайёрланаётгани — ўзгариш эмасми? Дунё ҳаётига оид янгиликлар, мустақил давлатимизнинг халқаро сиёсатига доир расмий хабарлар қаерда тайёрланяпти — бу ўзгариш эмасми?

Қисқаси, кейинги икки йил бу ерда бўлмаган одам ҳозир келса, мавжуд манзара, ижодий муҳитни кўриб, бошқа жойга кириб қолдим шекилли, деб ўйлаши муқаррар.

Ташкилотимизнинг эртанги куни... келажаги буюк деб башорат қилинган давлатнинг бош ахборот маҳкамаси рисолада қандоқ бўлса — шундоқ бўлажак. Замонавий техника, сунъий йўлдош орқали алоқа дегандек мўъжизалар ёрдамга келади. Дунёнинг тўрт тарафида мухбирлик тармоқлари очилади. Дейлик, Америкадаги гап ярим соат ичида Ўзбекистон аҳлига маълум бўлади. Жаҳонда кечаётган жамики воқеа-ҳодисалар шу ерда шарҳланади, давлатимизнинг сиёсати шу идора орқали жаҳонга етади.

Ўшанда ЎзАнинг бугунги биноси торлик қилиб қолса ажабмас. Бизнинг ўрнимизга ҳам халқаро дипломатия илмларидан хабардор, бир неча тилда тиллаша оладиган билимдон, жаҳонгашта издошлар келади. Ўшанда оёқ тираб туриб олиш йўқ!

— Кўп йиллар интиқиб етишган мустақиллигимизни ҳар ким ўзича талқин қилади. Шу ҳақда сиздан ҳам эшитсак, деган эдик...

— Бу каби масъулиятли сўзларни камроқ ишлатиб, унинг асосини мустаҳкамлайдиган ишларни кўпроқ қиладиган кез келди энди. Майли, байрам-маросимларда айтиб, ҳар қанча фахрлансак ярашади, аммо ҳадеб... Эсингиздадир, бир вақтлар «жонажон партия», «порлоқ келажак», «коммунизмга шон-шарафлар» деганга ўхшаш баландпарвоз иборалар бўларди, уларни ўйлаб ўтирмай, идрокдан ўтказмай, тўтикушдек такрорлайверардик. Оқибати нима бўлди? Алҳазар!

«ВАТАН», «ОЗОДЛИК», «МУСТАҚИЛЛИК» сўзлари — улуғвор тушунчалар. Уларни сийқалаштириш — гуноҳ. Менга қолса... ўзим билган баъзи бир маддоҳларга бу муқаддас сўзларни тилга олишни ҳам таъқиқлардим. Бошқа жойда сотсин сафсатасини!

Чинакам мустақилликка етиш учун кўп гапириш эмас, кўп иш қилиш лозим ҳали. Тўғрисини айтганда, бу калималарнинг мағзини, аҳамиятини дала-даштдаги чаласавод деҳқонгина эмас, унча-мунча олиму уламо ҳам тушуниб етгани йўқ. Ҳануз кўпчилигимизнинг зеҳнимизни мудроқ босиб ётибди, қорин қайғуси билангина бандмиз. Нақадар улуғ саодатга мушарраф бўлганимизни вақти келиб англаб етармиз. Бунинг учун эса қонимиздаги доно Чехов айтган лаънати қуллик туйғусидан заррама-зарра халос бўлмоғимиз керак.

— Маълумки, ижодкор учун эркинлик, вақт жуда зарур. Сиз бўлсангиз, кўнглингизга келмасин-у, ҳукуматнинг расмий ахборот идорасида раҳбар лавозимларидан бирида ўтирибсиз...

— Нима бу, таънами? Энг кўп эшитадиган саволим шу. Хўш, юртим озод бўлса, мустақил бўлса, ундоқ қилар эдим, бундоқ қилар эдим, деб орзулар этган сиз билан биз эмасмидик! Тўғри, бугун ёзувчининг кўп китоби, шоирнинг кўп шеъри ёзилмай қоляпти, эсизгина! Аммо ҳозир бу юртда вазир-ку, вазир, оддий фаррош бўлмоқ ҳам шараф.

Озод, мустақил ватандан улуғ асар йўқ, бўлмайди ҳам!

У ёғини сўрасангиз, кўнгилда тузукроқ бир ижодий ният туғилса, ҳали айтганимиздек, бу курсини эгасига топшириб кетиш қийин иш эмас.

— Қайси асарингизни энг зўр деб биласиз ва унинг зўрлиги нимада?

— Кечирасиз, шу савол ростдан ҳам менга аталганми? Янглишдингиз-ов.

— Сир бўлмаса айтингчи, ҳозир бирор асар устида ишлаяпсизми?

— Сир эмас. Айтаман. Мен умуман асар «устида ишламайман», уни ёзаман-қўяман. Кейинги таҳриру сайқал ўз йўлига. Лекин ҳозир ҳеч бало ёзаётганим йўқ — бўлмаяпти, иссиқ. Қолаверса, эртадан кечгача қоғозга қўмилиб, тўрт-беш телефонга бирдан «қоровул»лик қилиб ўтирадиган одам қандай ёзсин? Унақа одам, агар ёзувчи бўлса, куз ё қиш келишини кутади, отпускасини кутади... «Мусофир», «Шоирнинг тўйи» деган нарсалар юрибди калламда. Биронтаси ёзилиб қолар.

— Шу кунларда нимадан хафасизу нимадан хурсандсиз?

— Эл деб чиққан ботиру ҳақгўйнинг кўпайгани яхши, албатта. Лекин кеча қаёқда эди шулар? Қўрқаманки...

Дарвоқе, содда бўлайлик: дунё кўҳна...

— Келинг, суҳбатимизни яхши кайфият билан якунлайлик. Ўзбекистоннинг эртанги кунини қандай тасаввур қиласиз?

— Улуғларимизнинг башорати бежиз эмас: кўз тегмаса, ниятимиз йўлдош экан, Ўзбекистоннинг келажаги порлоқ бўлгуси. Худо хоҳласа, Ватанимиз келажакда тижорат баҳона сувдан ҳолва, ҳаводан пул ясайдиган товламачи, чайқовчилар юрти эмас, омилкор, иймон-инсофли миришкорлар юрти, маърифатли юрт бўлажак. Умид қиламанки, ул жамиятда якка тижорат аҳлининг ошиғи олчи бўлиб, аҳли зиё — шоиру уламо кўчада қолмас.

Тарихий анъаналаримиз ва бугунги сиёсатимиз шундай демоққа асос беради.

«Халқ сўзи» мухбири Абдусамад ЙЎЛДОШЕВ суҳбатлашди.

МУАЛЛИМЛАР РАҲНАМОСИ

Набижон Махсумов сурункасига 32 йил Бешариқ тумани халқ таълими бўлимига раҳбарлик қилди. Ана шу давр мобайнида у катта тажриба орттирди ва, табиийки, маорифни ривожлантириш ишига муносиб ҳисса қўшди, ўнлаб шогирдлар тайёрлади. Унинг кўп йиллик ҳалол меҳнати эса қатор орден ва медаллар, Фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди. «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвонига сазовор бўлди.

Масъулиятли раҳбарлик лавозимида узоқ муддат ишлашнинг ўзи бўлмайди, албатта. У ҳамиша ижодий изланди, таълим-тарбия жараёнига миллий руҳни сингдириб, ўқитиш усулларию бошқарув тизимини такомиллаштириб борди. Муҳими — халқ таълими соҳасида муҳит софлигига эришди.

Муаллимлар устози, ажойиб оила соҳиби Набижон Махсумов ҳозир пайғамбар ёшида, қарилик гаштини сураяпти. Лекин у мактабларда, халқ таълими бўлимида тез-тез бўлиб, бой тажрибасию билимини ҳамкасблари билан баҳам кўрмоқда.

Аваз ҲАЙДАРОВ.

СУРАТДА: Набижон ака Махсумов ўз оиласи даврасида.

Муаллиф олган сурат.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР: маълумот учун 33-07-48; эълонлар бўлими 32-09-25. Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖУРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Мирамал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қувандмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ж. Сафоев, навбатчи — Ғ. Эшмуродов.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г—496. 96096 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 22.30.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6